יודען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

היינט 10 זייטען

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

נייער פאלקסבלאט

№ 283 | לאדז, זונטאג, כ״ב כסלו תרצ״ד | עלפטער יאהרגאנג | Łódź, Niedziela, 10 grudnia 1933 r. | № 283

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71 — Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71.

צוזאמענשטויס אין תל-אביב

צווישען פאליציי און א גרופע יודען, וועלכע האט דעמאנסטרירט קעגען די אימיגראציע-בעגרענצונגען

6 פאליציאנטען און 6 יודען פערוואונדעט געווארען

ירושלים, 9 (ספ. טעל.)

אין תל-אביב איז געקומען צו א צוזאמענשטויס צווישען פאליציי און א גרופע יודען, וועלכע האט מאניפעסטירט קעגען די אבלאווע און ארויסשיקען יודישע אימיגראנטען פון ארץ-ישראל. די געשעהענישען האבען געדויערט 3 שעה. 12 פערזאן זענען פערוואונדעט געווארען, צווישען זיי 6 פאליציאנטען. ס׳זענען אנגעקומען פאליציי-פערשטארקונגען פון יפו אויף פאנצער-אויטאס. די אונרוהען זענען ליקווידירט געווארען.

אפגעלעגט דער פראצעס געגען די אראבישע פיהרער

צוליב דער קראנקהייט פון ריכטער

יפו, 9 (יט״א טעלעגראמיש)

דער פראצעס געגען די אראבישע פיהרער, וועלכע האבען זיך בעטייליגט אין דער פערבאטע-נער דעמאנסטראציע, איז אפגעלעגט געווארען צוליב דער קראנקהייט פון ריכטער באדיל.

געשלאסען די סעסיע פון פערוואלטונגס-ראט פאר די פליטים

הויך-קאמיסאר מאקדאנאלד פאהרט קיין פאריז, לאנדאן און ניו-יארק

לאזאן, 9 (יט״א טעלעגראפיש)

די סעסיע פון פערוואלטונגס-ראט פאר די פליטים איז געשלאסען געווארען. די פראגע וועגען נאנסען-פעספער איז אפגעלעגט געווארען, כדי זיך צו בעקענען מיט די פארשלאגען פון בעזונדערע רעגירונגען.

דער הויך-קאמיסאר מאקדאנאלד פאהרט דער-ווייל קיין פאריז, לאנדאן און ניו-יארק. די קומענדיגע סעסיע פון פערוואלטונגס-ראט וועט פארקומען דעם קומענדיגען יאהר, וואהר-שיינליך אין לאנדאן.

ליקווידירט די אקציע פון די היטלערישע דייטשען אין עסטלאנד

טאלין, 9 (ספ. טעל.) צוליב דעם, וואס די דייטש-באלטישע פארטיי האט זיך ערקלערט אלס היטלעריש, האט די מאכט אויפגעלעזען די פאר-טיי און ארעסטירט די אנפיהרער.

מחזיקי הדת
סאלנא 7.

היינט, זונטאג, פ׳ מקץ, 10/XII ד. י. 4 נאכמ. קומט פאר א

חינוך-ספר-תורה-פייערונג

אין זאל „פילהארמאניע״, נארוטאוויטשא 20

תלמוד תורה
בזשעזשינער 23.

לטובת די 2 ת״ת: „מחזיקי הדת״ (סאלנא 7) און תלמוד-תורה דאלטשטאט (בזשעזינער 23)

מיט דער בעטייליגונג פון דעפוטאט הרב לעווין (רײשא), פרעזעס פון אגודת-ישראל אין פוילען הרב איטשע מאיר לעווין (ווארשא), הרב הירשהארן (יאווארזשנא), פרעזעס דעפ. לייבעל מינצבערג און פרעזעס פישעל ליבערמאן, הרב לואי מפרעשוב, די פרנסים זילבערשטיין און פרידענזאן / ערשטקל. ארקעסטער-איינשטודירטער כאר. די גאלעריע איז רעזערווירט פאר פרויען.

בילעטען-פערקויף איז לאקאל פון „מחזיקי הדת״ (סאלנא 7), אין תלמוד תורה בזשעזשינער 23, אין „בית יעקב״ (שרודמיעסקא 32) און פון היינט 3 א זייגער — אין קאסע פון פילהארמאניע.

הרב הצדיק מו״מ ר׳

ישראל יוסף שליט״א

בן הרב הצדיק מו״מ אליעזר דוד זצ״ל מראדאשיץ קומט צו פאהרען אי״ה היינט, זונטאג, 10 פריה, און וועט איינשטעהן ביי ר׳ ראובן קרוק (נאווראמיעסקא 4).
6714

לאדזער יודישער מוזיק-פעראיין „שיר״

זאל „פילהארמאניע״

מיטוואך, ד. 13 דעצעמבער 1933, 8.45 אווענד (א׳ חנוכה) קומט פאר

א גרויסער קאנצערט פון שיר-כאר

געווידמעט דער יודישער מוזיק, אונטער ד. דירעקציע פון

פראפ. י. פייווישים.

ס׳נעהמען אנטייל דער אבערקאנטאר פון דער ווארשאווער סינאגאגע

משה קוסעוויצקי

און סאליסטען: כאר-מיטגלידער ס. קראפיווניק (סאפראן), ה. קארן (טענאר), ח. קאליסקי (באס).

אין פראגראם: י. ס. זולצער, א. ב. בירנבוים, בלו-מענטאל, זילבערין, אייזענשטאט, ווינער א. א.

ביים קלאוויר: דיר. ט. רידער.

בילעטען צום פרייז פון 1 זל. ביז 3 זל. צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע.

אכטונג!

דערמיט מאך איך בעקאנט, אז די בעוואוסטע

ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט

פון ספעציאליסט

דיר. י. ראפאפארט

לאדז, וואולטשאנסקא 10

פראנט פארטער, טעל. 221-77

געפינט זיך אונטער מיין פערזענליכער אויפזיכט און די קראנקע ווערען פון מיר זעלבסט בעהאנדעלט.

מיט אכטונג

Dyr. J. RAPAP[illegible]T, Ortoped
Łódź, Wólczańska 10, tel. 221-77.

וויכטיג פאר דער לאדזער בעפעלקערונג

דערמיט מאכען מיר בעקאנט, אז ס׳איז ערעפענט געווארען דאס

אמבולאטאריום

ביים פעראיין „עזרת עניים״

נאדלודקא 8, טעל. 153-99

וואו ס׳ווערט ערטיילט מעדיצינישע הילף אויפ׳ן ארט פון 9 פריה ביז 7 אוו. שיקט ארויס דאקטוירים - ספעציאליסטען מיט וויזיטען אהיים

ווי אויך דענטיסטישע הילף

דאנקשעהן דער אמבולאטאריע און אויסער דער אמבולאטאריע פאר א מינימאלען אפצאהל נעהמט אויך אן געבורטען און אלע ארט א ליזען. מינימאלע אפצאה-לונגען.

די פערוואלטונג.

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריק איך אויס דער

פאמיליע בזשעזשינסקי

צוליב׳ן טויט פון זייער זוהן

נפתלי נ״ע

זייט געטרייסט מיט המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.

יחיאל בארובקא, לאדז.
6718

הזכרה.

היינט, זונטאג, דעם 10-טען דעצעמבער 1933, 12 א זייגער בייטאג, קומט פאר אויפן בית-החיים א הזכרה און די ענטהילונג פון דער מצבה נאך אונזער אונפערגעסליכען וויצע-פרעזעס

ב״ע

אהרן זארזשעווסקי

צו וועלכע אלע מיטגלידער ווערען געבעטען פינקטליך צו קומען.

די פערוואלטונג פון די פליישער-הורטאווניקעס אין לאדז, פאדזשעטשנא 10.
6712

פראנקרײך געגען דער רעפארם פון דער פעלקער־ליגע

דער איטאליענישער פראיעקט ווערט נישט אנגענומען דורך דער פראנצ. רעגירונג

פאריז, 9 (ספ. טעל.)

דער טשעכישער אויסערן־מיניסטער בענעש קומט קיין פאריז, די פראנצויזישע פרעסע שרײבט, אז דער קאבינעט ווארפט אפ דעם איטאליענישן פארשלאג וועגן א רעפארם פון דער פעלקער־ליגע.

פאריז, 9 (ספ. טעל.)

דער פראנצויזישער אויסערן־מיניסטער פאל באנקור האט אפגעגעבן אן ערקלערונג די פרעסע־פארשטעהער, אז די פראנצויזישע רעגירונג דערלאזט נישט די מעגליכקייט אפצושוואכן דעם אויטאריטעט פון דער פעלקער־ליגע, און אז די פאליטיק פון דער רעגירונג איז נישט אפצושאפן די יסודות פון דער פעלקער־ליגע.

פײערונג פון „דײטשען טאג" אין אמעריקא

נישט אריבער אהן אינצידענטען

ניו־יארק, 9 (י.ט.א. טעלעגראפיש) די פײערונג פון „דײטשען טאג" איז נישט אריבער אהן אינצידענטען. אויף א מיטינג פון די דײטשען, האט מען געהערט אנטיסעמיטישע לאזונגען, און ס'זענען פונאנדערגעשפרײט געווארן אנטי־היטלעריסטישע פלוג־בלעטער.

א יודישע שיף מיט א יודישער פאהן

דאס ערשטע מאל זײט 2000 יאהר

לאנדאן, 9 (ספ. טעל.)

אין פארט סוטהעסטאן איז אנגעקומען די יודישע האנדעלס־שיף „עמנואל", אלע מאטראסען און דער קאפיטאן בעשטעהען פון בלויז יודען, „עמנואל" געהט אונטער א יודישער פאהן. זײן מוטער־פארט איז יפו. דער קאפיטאן „עמנואל" האט ערקלעהרט, אז דאס איז די ערשטע ים־רײזע פון א שיף מיט א גאנץ יודישער מאנשאפט זײט 2 טויזענד יאהר.

דײטשלאנד גרײט זיך צו א מלחמה

סענסאציאנעלע אינפארמאציעס פון אן ענגלישען זשורנאליסט

פאריז 7 (ספ. טעל.) אין לאנדאן איז ערשינען א ביכעל „דײטשלאנד שטרעבט צו א מלחמה".

דער מחבר פון בוך איז סטאוו, דער פריזער קארעספאנדענט פון „ניו־יארק טריבון". נאך א בעזוך אין דײטשלאנד, וועלכע האט געדויערט 2 חדשים, האט סטאוו געזאמעלט אינפארמאציעס וועגן די שטורם־אפטײלונגען און אנדערע ארגאניזאציעס מכח זײער מיליטערישער צוגרײטונג. סטאוו האלט, אז די גאנצע טעטיגקייט איז א צוגרײטונג צו א מלחמה.

טאגאל ווירקט שנעל

בײ: ראוומאטישע שמערצען, ווײטאגען און רײסענישען אין די גלידער, פאדאגרע, מיגרענע, נעוראלגיע, גריפע און פערקיהלונגען. טאגאל שטילט די ווערטאגען און ברענגט א פערלײכטערונג, נישט אויסרופענדיג קײן שום זײטיגען נעגאטיווען איינפלוס אויפ'ן הארץ און מאגען. שוין העכער 15 יאהר ווערען מיט ערפאלג אנגעווענדעט די טאבלעטקעס טאגאל בײ די דאזיגע קראנקהייטען. טויזענדער לײדענדע זענען געזונד געווארען דורך דער הילף פון טאגאל. טאגאל האלט אויף דאס זאמלען זיך פון די זויער־קוואסען און בעקעמפט דעריבער פולשטענדיג די דאזיגע קראנקהייטען. טריבט ארײן אויס און איבערצייגט זיך נאך היינט. קויפט תיכף אין דער נאהענטסטער אפטייק טאגאל. מ'דארף אבער גוט אכטונג געבען אויף דער אונבעשעדיגטער אריגינאל־פאקונג. פרײז 2 זל. רעג נומער 1364.

אונרוהען אין שפאניען

צוליב דעם זיג פון די רעכטע צום פארלאמענט

פאריז, 9 (ספ. טעל.)

פון מאדריד מעלדעט מען! אויף דער ערשטער זיצונג פון נײ־געוועהלטען פארלאמענט איז אלס פארזיצער אויסגעוועהלט געווארען דער ראדיקאל סאנטיאגא איבא. אן ערך 100 דעפוטאטען זענען נישט געקומען צו דער זיצונג צוליב דעם וואס די פארמאליטעטען זענען נישט געווען פערענדיגט, ס'איז זיכער, אז אין דער שפיץ פון דער רעגירונג וועט זיך שטעלען לערו, וועלכער וועט שאפען א נאציאנאלע רעגירונג.

פאריז, 9 (ספ. טעל.)

אין מאדריד זענען אדורכגעפיהרט געווארען ארעסטען צווישען די לינקע עלעמענטען, אויף א געהיימער פערזאמלונג פון די סינדיקאליסטען זענען ארעסטירט געווארען 50 פערזאן, אין מאדריד איז געקומען צו אונרוהען ווען דער המון האט נישט דערלאזען צו פערקויפען די פאשיסטישע צײטונג, אין פוערטא־דע־סאל זענען געליכטשט געווארען 2 פאשיסטען, אין בארצעלאנא האבען אויפגעריסען באמבעס, וועלכע האבען געמאכט גרויסע שאדענס. ס'איז געקומען צו א שיסערײ, עטליכע מענשען זענען דערהרג'עט געווארען, פון גאנץ שפאניען קומען אן ידיעות וועגן א זעהר אנגעשטרענגטער לאגע.

מאדריד, 9 (ספ. טעל.)

די רעגירונג האט אין גאנץ שפאניען ערקלעהרט אויסנאהמס־צושטאנד.

פרעזידענט פון דאנציגער סענאט אין ווארשא

דאנציג, 9 (ספ. טעל.)

דער פרעזידענט פון דאנציגער סענאט ד"ר ראושינג פאהרט היינט קיין ווארשא, זײן וויזיט וועט נישט טראגען קײן אפיציעלען כאראקטער. ס'וועלען אבער ארומגערעדט ווערען א רײ ווירטשאפטליכע פראגען.

ס'האבען זיך אויך פערשפרייט קלאנגען, אז ד"ר ראושינג וועט אויפגענומען ווערען דורך מארשאל פילסודסקי.

אויך אין שטאקהאלמער אוניווערזיטעט

זענען פארהאן היטלערישע סטודענטען

שטאקהאלם, 9 (ספ. טעל.)

אויפ'ן היגען אוניווערזיטעט זענען פארגעקומען אונרוהען, וועלכע זענען ארויסגערופען געווארען דורך היטלעריסטען. די לעקציע פון פראפ. דאהלבערג א. ד. ט. „די נארדישע ראסע" האט ארויסגערופען אן אונצופרידענהייט פון א גרופע היטלעריסטען, וועלכע האבען איבערגעריסען די לעקציע מיט פערשידענע אויסרופען. ווען די היטלעריסטען האבען געפרובט צו בעזײטיגען דעם פראפעסאר פון דער קאטעדרע איז געקומען צו א געשלעג, פאליציי האט אינטערווענירט.

פאל באנקור קומט קיין ווארשא

לעבהאפטע דיפלאמאטישע אקציע

פאריז, 9 (ספ. טעל.)

פאל באנקור וועט פאהרען קיין ווארשא, בוקארעשט, בעלגראד און פראג, די רײזע וועט פארקומען אין חודש פעברואר, די רײזע שטעהט אין צוזאמענהאנג מיט די איטאליענישע פארשלאגען וועגן רעפארמירען די פעלקער־ליגע.

Dr. med.

L. Berman

צעגעלגיאנא 15, טעל. 149-07

ספעציאל־ארצט פאר הויט־ און געשלעכטס־קראנקהייטען, מענער־שוואכע־בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.

אלע ארט אנאליזען.

נעמט אן פון 8—11 און 4—8 אוו. זונטאג פון 9—1 בײטאג

פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פרײזען

CAPITOL

„CAPITOL"

קאנקורענצלאזער פילם־רעפערטואר

קירצליך ווערט אויף אונזער עקראן זיך בעוויזען פאלגענדע מייסטערווערק:

גן־עדן־פויגעל

דראמאטישע וואהזיניגקייט מיט Dolores del Rio

א נאכט אין קאירא

מיט Myrna Loy

KAWALKADA

בעריהמטסטער מייסטערווערק פון איצטיגען סעזאן.

Urwis z Hiszpanji

מיט'ן קעניג פון הומאר Eddie Cantor אין דער הויפט־ראלע.

יודיש טעאטער „פילהארמאניע" נארוטאוויטשא 20 טעל. 213-84

שטורמישער ערפאלג! הונדערטער מענשן אוועק אהן בילעטן

נור 1 מאל — היינט, זונטאג, דעם 10־טען ד.ח. 12 בײטאג

גרויסער פרימארגן (בײנאכט ווערט נישט געשפילט)

צו ביליגע פרײזן פון 50 גר. ביז 1.50

ב. ווײטלער מיט'ן אנסאמבל

אין דער גרויסער שלאגער־אפערעטע

די גאליציאנער חתונה אין 2 גרויסע אקטען פון ו. סיגאל. —

20 נומערן געזאנג, יודישע חסידישע און אריענטאלישע מוזיק און טענץ.

בילעטן צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע.

אכטונג! היינט בײנאכט 9 א זייגער ב. ווײטלער מיט'ן אנסאמבל נור 1 מאל אין זגערזש (ווייסער זאל) אין דער פרעכטיגער אפערעטע **„יאנקא ציגײנער"**

לכבוד חנוכה!

עמפפעהלט דעם גרעסטען אויסוואהל פון די נײעסטע אין־ און אויסלענדישע

פערפומען

ווי אויך אלערלײ

קאסמעטיק

צו די ביליגסטע פרײזען

די מאדערנסטע פערפומעריע

J. DRUKIER, Zawadzka 5 tel. 175-92.

:-: פאר ענגראס סטען בעדײטענדען ראבאט. :-:

אויגען - קליניק

מיט שטענדיגע בעטען פון

Dr. B. Donchin

פיעטריקאווער 90, טעלעפ. 221-72

נעהמט אן שטענדיגע אויגען־קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו.), ווי אויך אמבולאטארישע פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7.30 אווענד.

Dr. med.

Haltrecht

ספעציאל־ארצט פאר הויט־און געשלעכט.־קראנקהייטען

פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21

נעמט אן פון 8—1 מיטאג און פון 6—9 אוונט.

זונטאג פון 10—1 בײטאג.

אלע ארט אנאליזען.

פאר ארבייטסלאזע לעטשניצע־פרײזן

„לינת הצדק"

לאדז, ציגעל־גאס 17

דער פיזיקאליש טעראפישער קאבינעט איז טעטיג טעגליך פון 11—1 און פון 4—6 אווענד און געפינט זיך אונטער דער אויפזיכט פון א דאקטאר־ספעציאליסט, קווארץ־לאמפען, דיאטערמע, סאלוקס, עלעקטרישע בעדער.

פערמינערטע פרײזען:

קווארץ־לאמפ	1.75 זל.
דיאטערמיע	2.— זל.
סאלוקס	1.50 זל.
עלעקטר. בעדער	1.50 זל.

די נײעסטע מאדעלן שיך פון די עלעגאנטסטע

אין א רײכען אויסוואהל בעקומט איהר נור בײ

A. Ogórek

ŁODŹ, ZAWADZKA 11.

„אריש בלוט און אַרישער באָדן“

אונטער דער לאָזונג ווערט געפירט דער אויסראָטונג-קאַמף געגן יודן אין דייטשלאַנד

ב ע ר ל י ן, 9 (יט"א טעלעגראַפיש)

לויט אַן אָפיציעלער ערקלערונג, איז געשאַפן געוואָרען א ספעציעלע קאָמיסיע אויף צו פאָרשן די בעפעלקערונגס-פּראָבלעמען אין די גרויסע שטעט אין גייסט פון דער ראַסן-פּאָליטיק.

ס'איז צו דרינגען, אז דערמיט האָט מען בדעה אַרויסצושיקן די יודען פון די גרויסע שטעט, מחמת די אקציע ווערט בעפירט אונטער דער לאָזונג: „אריש בלוט און אַרישער באָדן“.

בונטען פון שטורם-אָפּטיילונגען אין דייטשלאַנד

פיל שטורמיסטען אַרעסטירט געוואָרען

ב ר ו י נ ש ו י י ג, 9 (ספ. טעל.)

אין האַלבערשטאַט, בלאַנקענבורג און פיל אַנדערע ערטער זענען פאָרגעקומען בונטען אין די שטורם-אָפּטיילונגען. פיל שטורמיסטען זענען אַרעסטירט געוואָרען. דאָס שנעל-געריכט האָט זיי אַלעמען פערמשפּט אויף 108 יאָהר צוכטהויז.

ק י ע ל, 9 (ספ. טעל).

די „קיעלער צייטונג“ איז אָבגעשטעלט געוואָרען אויף 2 טעג. דאָס איז א געשעהן צוליב דעם, וואָס בעת היטלערס בעזוך אין קיעל, האָט די דערמאָנטע צייטונג אָנגערופען דעם נומער פון היטלערס אויטאָ.

אָפּגעשטעלט עקזעקוציעס

פאַר פערלעגענע שטייערן און סאָציאַלע אָפּצאָהלונגען

וו א ר ש א, 9 (טעלעפאָניש)

די ווירטשאַפטליכע אָרגאַניזאַציעס אין ווארשא טיילען מיט, אַז אויפן גרונד פון א פעראָרדנונג פון דער צענטראַלער מאַכט זענען אָפּגעשטעלט געוואָרען אַלע עקזעקוציעס פון די פערלעגענע שטייערן, אָפּצאָהלונגען פאַר „זוס“ און קראַנקען-קאַסע וואָס שטאַמען פון פאַרן 1 אָקטאָבער 1931.

זונטאַג — שטאָט-ראַט-וואַהלען אין גאַליציע

זונטאָג קומען פאַר די שטאָט-ראַט וואַהלען אין גאַליציען. עס וועלען פאָרקומען וואַהלען אין 116 שטעט; עס דאַרפען אויסגעקליבען ווערען 2076 ראַטמענער.

אין קראַקאָווער וואָיעוואָדזטווע ווערן געוויילט אין 31 שטעט 588 ראַטמענער אין לעמבערגער — 39 שטעט מיט 652 ראַטמענער, אין טאַרנאָפּאָלער — 30 שטעט מיט 500 ראַטמענער אין סטאַניסלאַוואָווער — 16 שטעט מיט 336 ראַטמענער.

אין לעמבערג גופא ווי אויך אין פשעמישל קומען נישט פאַר קיין וואַהלען.

א סוחר קאָנטראָלירט דאָס געלד

— קאָנטראָליר אויך דו די מאַרקע פון דער זשאַרובקע, וואָס דו קויפסט. נאָר די וועלט-בעריהמטע מאַרקע גיט די גאַראַנטיע פאַר א מינימאַלען פערברויכען שטראָם און א גרויסער ליכט-אויסניצונג — פאָדער אַלזאָ נאָר די זשאַרובקעס מיט דער מאַרקע

TUNGSRAM

„נומערוס קלאַוזוס“ אין פּרייסען

אַנדערטהאַלבען פּראָצ. יוד. סטודענטען אין די קונסט הויכשולען און אַקאַדעמיעס

ב ע ר ל י ן, 9 (יט"א טעלעגראַפיש)

דער פּרייסישער בילדונגס-מיניסטער האָט פערעפענטליכט א פעראָרדנונג, אייגצופיהרען „נומערוס קלאַוזוס“ אַנדערטהאַלבען פּראָצ. יודישע סטודענטען אין די קונסט הויכשולען און אַקאַדעמיעס.

ד"ר העלער

ספּעצ. פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע

8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89

נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט.

זונטאָג פון 11—2 מיטאָג.

פאַר פרויען א ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.

אונבעמיטעלטע — לעמשניצע-פּרייזן

לאָדזער נייעס

וויכטיג פאַר די פירמעס

וואָס פּראַקטיצירען ריכטיגע בוכפיהרונג

(2) די לאָדזער האַנדעלס- און אינדוסטריע-קאַמער אינפאָרמירט אונז, אַז מחמת דעם, וואָס דער פּוילישער האַנדעלס-קאָדעקס גייט אַריין אין קראַפט דעם 1 יולי קומענדיגען יאָהר — דאַרפען האַנדעלס-ביכער, כדי זיי זאָלען אָנערקענט ווערען פאַר ריכטיגע, לויט'ן דערווייל גילטיגען אַרטיקעל 11 פון פראַנצויזישען האַנדעלס-קאָדעקס, בעשטעטיגט ווערען אין קרייז-געריכט אָדער דורכן מאַגיסטראַט.

דאָס נישט האָבען אַזאַ בעשטעטיגונג נעהמט אָפּ ביי די ביכער דעם יורידישען כאַראַקטער פאַר'ן געריכט ביי עווענטועלע סכסוכים, און דיסקוואַליפיצירט זיי אין דער הינזיכט פון שטייערן.

לאָדזער קהלה זאָל איבערנעהמען

די פיהרונג פון א וועבעריי פאַר יודישע מעכאַנישע וועבער

ווי בעקאַנט פיהרט דער לאָדזער רעטונגס-קאָמיטעט א מעכאַנישע וועבעריי, וועלכע האָט דעם צוועק צו געבען אַרבייט יודישע וועבער.

די דאָזיגע וועבעריי, וועלכע געפינט זיך אויף פּאָלודניאָווע 80 ווערט געפיהרט דורכ'ן רעטונגס קאָמיטעט צוזאַמען מיט'ן „דזשאָינט“.

פאָריגע וואָך האָט אין לאָדז געוויילט דער פאָרשטעהער פון „דזשאָינט“ ה' גיטערמאַן אין די ענינים פון דער דאָזיגער וועבעריי, ה' גיטערמאַן האָט אָפּגעהאַלטען א לענגערע קאָנפערענץ מיט'ן פּרעזעס פון דער קהלה-פערוואַלטונג דעפּ. מינצבערג וועגען דעם, אַז די קהלה זאָל איבערנעהמען די דאָזיגע וועבעריי און אַזויאַרום זאָל די לאָדזער קהלה ערפילען איינע פון איהרע אויפגאַבעס וועגען ערווערבען רעכט אויף אַרבייט פאַר יודישע אַרבייטער און איינאָרדנען אַרבייטס-פּלעצער פאַר יודישע אַרבייטער, וועלכע ווערען נישט צוגעלאָזען אין די מעכאַנישע פאַבריקען. ווי מיר דערוויסען זיך האָט די דאָזיגע קאָנפערענץ געהאַט א גינסטיגען פערלויף און ס'האָט דעריבער, אַז די קהלה זאָל איבערנעהמען די מעכאַנישע וועבעריי, וועלכע זאָל נאָך ענטשפּרעכענד פערגרעסערט ווערען. ס'האַנדעלט זיך איצט וועגען אַרומרעדען די פּרטים פון איבערנעהמען די אונטערנעהמונג פון רעטונגס-קאָמיטעט און „דזשאָינט“. וועגען דעם וועלען נאָך פאָרקומען בעזונדערע קאָנפערענצען.

Wyprzedaż — A. G. B. Piotrkowska 80
wełny 140 cm. szer. od zł. 6 ciu,

פון דער לאָדזער בערזע

באַנק פּאָלסקי — — — —	81.00
3 פּראָצענטיגע בודאָוולאַנע —	38.25
4 „ דאָלאַרובקא —	49.25
7 „ סטאַביליזאַציע (אַמ.)	54.00
8 „ וואַרשאַווער פאַנד-בריף	48.63
8 „ לאָדזער „ „	45.50
ענגלישער פונט — — —	29.09
דאָלאַר - אָפיצ. 5.66, נישט אָפיצ. —	5.60
גאָלד-דאָלאַר — — — —	9.00
גאָלד-רובל — — — —	4.70
דייטשער מאַרק — — —	2.12

ראַדיאָ-פּראָגראַם

זונטאָג, ד. 10 דעצעמבער 1933

9,00 צייט-סיגנאַל, 9,05 גימנאַסטיק, 9,20 גראַמאָפאָן. ידיעות. 9,40 גראַמאָפאָן, 9.50 הויז-ווירטשאַפט, 10,00 גאָטעסדינסט, 10.45 רעליגיעזע מוזיק, 11.57 צייט-סיגנאַל, 12,10 ידיעות, 12,15 מוזיק. פריהמאָרגען, שמועסען, 2,00 רעפעראַט פון רעד. גומקאָווסקי, 2.20 גראַמאָפאָן, 2,50 אוידיציע, 3,00 גראַמאָפאָן, 3,20 קאָנצערט, 4,00 פּראָגראַם פאַר קינדער. 4,30 גראַמאָפאָן, 4,45 ליטער. שמועסען, 5,00 רעפעראַט, 5,15 פּוילישע פאָלקס-מוזיק, 6,00 אוידיציע, 6,40 לידער פון אַדאָלף דימשא. 7.00 ספּאָרט-קאָמוניקאַט פון לאָדז, 7,10 פערשידענעס, 7,30 פאַר יוגענד, 7,45 רעפּערטואַר פון די טעאַטערן, קאָמוניקאַטען פון לאָדז. 7,50 מוזיק, ידיעות, 9,00 רעפעראַט, 9,15 „אויף די לעמבערגער פרעהליכע כוואַליעס“, 10,15 ספּאָרט-ידיעות פון די פּוילישע ראַדיאָ-סטאַציעס, 10,25 טאַנץ-מוזיק, 11,00 קאָמוניקאַטען, ידיעות 11,05 טאַנץ-מוזיק.

▪ ▪ ▪

פון אויסלאַנד

2,00 שטאָקהאָלם — סימפ. קאָנצערט, 4,00 פּאַריז — אָפּערעטקע, 5.00 רוים — קאָנצערט פון מאָדערנע רוסישע מוזיק, 8,00 שטוטגאַרט — אָפּערעטקע, 8,00 וויען — אָפּערעטקע, 8,05 פּראָג — סימפ. קאָנצערט, 8 25 ריגא — קאָנצערט, 8,30 מיילאַנד — אָפּערע „גלאָריא“, 8,45 רוים — אָפּערעטקע, 9,45 פּאַריז — אָפּערע „טראַוויאַטאַ“, 10.05 לאָנדאָן — סימפ. קאָנצערט.

נאָכן איבערנעהמען די שחיטה דורך דער לאָדזער קהלה

ערקלערונג פון פּרעזעס מינצבערג

נאָכדעם ווי די לאָדזער קהלה האָט ענטגילטיג איבערגענומען די שחיטה אין לאָדז, האָט פּרעזעס מינצבערג אָפּגעגעבען פאָלגענדע ערקלערונג פאַר די פאָרשטעהער פון דער יודישער פּרעסע, פּרעזעס מינצבערג האָט צוו. אַנדערען געזאָגט:

דאָס איבערנעהמען די שחיטה איז אַן אַקט פון דער גרעסטער וויכטיגקייט פאַר'ן קהלה-וועזען בכלל און פאַר דער יודישער בעפעלקערונג בפרט, ס'איז איבריג באַזונדער אָפּצושילדערן די קלאָגען און בייזוויליגע השערות, אַז צוליב'ן איבערנעהמען די שחיטה וועט אין לאָדז טייערער ווערען פלייש. מיין אויפגאַבע, אַלס דער וואָס שטעהט אין דער שפּיץ פון דער יודישער קהלה אין לאָדז, וועט זיין נישט צו דערלאָזען אַז פלייש זאָל צוליב דעם טייערער ווערען, איך וויל ווייטער פעסטשטעלען, אַז מיר זענען זעהר ווייט ענטגעגען געקומען די פאָדערונגען פון די שעכטער, נישט וועלענדיג לענגער פערציהען דעם סכסוך, ווייל ער מוז מען צוגעבען, אַז ווען די שעכטער וואָלטען גלייך אויסגעשטעלט דעם ענין אַזוי, אַז ס'האַנדעלט זיך וועגען העכערע אָדער קלענערע סטאַוועקעס, וואָלט דער ענין שוין לאַנג געווען ערלעדיגט די שעכטער האָבען אָבער די פראַגע אָנגעשטעלט אַזוי, אַז דאָס איבערנעהמען די שחיטה דורך דער קהלה איז איגנאָרירט נישט מעגליך צו רעאַליזירען.

אין דער פראַגע פון איבערנעהמען די שחיטה איז געמאַכט געוואָרען א רעוואָלוציאָנערער שריט אין לאָדזער קהלה-וועזען, מיר גיבען זיך אָפּ א חשבון דערפון, אַז דער ענין איז נאָך ווייט נישט ערלעדיגט, די קהלה וועט נאָך דאַרפען אָפּגעבען עקזאַמען ווי אַזוי זי וועט בייקומען די גרויסע שוועריגקייטען וואָס שטעהען נאָך איצט אויפ'ן וועג, זאָלען מיר למשל בעהמען דעם שטורם אויף נייע פּאָסטענס וואָס געהט איצט אויף דער קהלה. די קהלה איז דעצידירט צו בעהאַנדלען דעם ענין פון ריין געשעפטליכען שטאַנדפּונקט, ביים הייבטיגען טאָג געפינט זיך אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן איבערנעהמען די שחיטה קיין איין נייער פּאָסטען נישט געשאַפען ווערען, פערקעהרט מיר האַלטען, אַז ס'וועלען נאָך פערהאַן צוויי-דריי מענשען, וועלכע מ'קען פערשטעהט זיך נישט אָפּזאָגען.

— אויף וויפיל מיר האָבען זיך נישט פאָרגעשטעלט דעם כאָאָס אויף דעם געביט, איז ער נאָך אָהן אַן'ערך גרעסער אין דער ווירקליכקייט. ס'וועט נאָך לאַנג דויערען ביז מיר וועלען קענען מאַכען אָן'אָרדנונג ווי עס פּאַסט פאַר דער יודישער קהלה אין לאָדז, ס'איז נישט אָנגענעהם וועגען דעם צו רעדען, אָבער איך וויל פעסטשטעלען, אַז דאָס האַנדלען מיט כשרות רופט אַרויס א גרויסען חלול השם אויף דרויסען, איך האָב זיך געהאַט אָנצוהערען אַזעלכע זאַכען בעת א קאָנפערענץ אין דער וואָיעוואָדזשאַפט, אַז איך האָב זיך אַליין געמוזט שעהמען. ווען ס'איז אויסגעקומען צו פערטיידיגען די שוחטים, אַז זיי געהערען צו א העכערער קאַטעגאָריע, האָב איך זיך געטראָפען מיט אַזעלכע פּאַראַגראַפען, אויף וועלכע ס'איז שווער געווען צו ענטפערען, ווען די מאַכט האָט נאָכ'ן שעכטען אין כאַינער שעכט-הויז צוגענומען די שטעמפּלען, אַז מ'זאָל ווייטער נישט קענען שעכטען, האָבען די שוחטים געהאַט אַנדערע שטעמפּלען און ווייטער געשטעמפּעלט פלייש, ווען מ'האָט זיי צוגענומען די חלפים האָבען זיי געהאַט אַנדערע, ווען זיי האָבען בעקומען אַן ערלויבניש צו שעכטען אויף טריפה, האָבען זיי געשאַכטען אויף כשר א. א. וו., אויב די קהלה האָט איבערגענומען די שחיטה וועט זי מיט די דאָזיגע זאַכען קעמפען און וועט זיך נישט אָפּשטעלען אין מיטען וועג, די קהלה וועט זיך ווענדען צו די רבנים אויף דער פּראָווינץ, אַז זיי זאָלען נישט אַרויסגעבען קיין הכשרים אויף פלייש פון דער פּראָווינץ. אויב דאָס וועט נישט העלפען וועט די קהלה מיט אַלע מעגליכקייטען קעמפען געגען דעם.

— מיר קענען נאָך איצט נישט וויסען ווי אַזוי דער בודזשעט פון דער שחיטה וועט אויסזעהען, ווי גרויס ס'וועלען זיין די הכנסות אָבער מיין איינדרוק איז, אַז ס'וועט זיין א הכנסה, נאַטירליך נישט אַזוי גרויס, אַז מ'זאָל קענען פערקלענערען די עטאַט - סומע, וועלכע איז אין לאָדז אַזוי קליין, אויב ס'וועט זיין הכנסה האָט די קהלה אַזעלכע בעדערפענישען אויף צו פערברייטערען איהר טעטיגקייט, אַז די ביטע הכנסה וועט צונוץ קומען.

— דערווייל האָט די קהלה די שחיטה-פּראַגע פערענדיגט אויף א העלפט, ס'קומט נאָך איצט אין בעטראַכט די עופות-שחיטה, וועלכע האָט נאָך אפשר גרעסערע שוועריגקייטען, די קהלה איז אָבער דעצידירט גאָר אייניכען צו איבערנעהמען די עופות-שחיטה.

קלאַנג-קינא-טעאַטער

ZACHĘTA

זגערזשער 26

היינט פּרעמיערע!

— I —

פּרעכטיגע קאָמעדיע א. נ.

בולוואַר-קעניג

אין דער הויפּט-ראָלע:

Georges Mylton.

— II —

„די קליינע פון מאָנפּאַרנאַס“

דער זאַל איז צענטראַל בעהייצט.

אָנהויב פון די סעאַנסען טעגליך 4.30 נ"מ

שבת און זונטאָג—12.30 א זייגער בייטאָג

„נייער פאלקסבלאט"

קאמף צווישן קרייץ און האקנקרייץ

רעליגיעזער כאאס אין דייטשן רייך

די פרעסע און אלע איבעריגע אופנים פון אינפארמאציע זענען אין דייטשלאנד „גלייכגעשאלטעט", אזוי אז פון די בלעטער און פון די טעלעגראפען־אגענטורען קאן מען זעהר ווייניג געוואויר ווערען וועגען דעם ערנסטער ערשיינונג, וואס דייטשלאנד לעבט איצט איבער, דהיינו, וועגען קאמף, וואס האט זיך צופלאקערט אין רעליגיעזען לעבען פון דריטען רייך, פון דעם אויסלענדישער פרעסע ווערען מיר אבער געוואויר, אז עס גייט דא וועגען א גאר גרויסען ענין, שיער נישט וועגען א בונט פון דער קירכע געגען דער איצטיגער מאכט אויף אזוי פיל, פערשטייט זיך, אויף וויפיל דער היטלעריזם חיל ווערען נישט בלויז א פאליטישער ענין, אנ׳אידעאלאגיע, נאר אפילו א רעליגיע.

איינע פון די ערשטע זאכען, וועלכע עס האט דורכגעפיהרט דער היטלעריזם נאך זיין קומען צו דער מאכט איז געווען די פעראייניגונג פון אלע 29 פראטעסטאנטישע סעקטעס, וואס האבען עקזיסטירט אין דייטשלאנד, אין איין קירכע, אין דער אזוי גערופענער רייכסקירכע אונטער דער אנפיהרונג פון איין בישאף. די קאטאלישע קירכע איז אינגאנצען בעזייטיגט געווארען פון יעדען פאליטישן איינפלוס, ביים קאטאלישען צענטער איז אפגענומען געווארען די השפעה אויף די פאליטישע געשעפטען פון לאנד, וועלכע די דאזיגע גרופירונג האט געהאט אין משך פון צעהנדליגער יאהרען, דער קאנקארדאט, וואס איז געשלאסען געווארען דורך היטלערן מיט דעם וואטיקאן, האט דעם מצב בעשטעטיגט.

די קאנסיסטאריע־וואהלען, וואס זענען פארגעקומען אין פערגאנגענעם זומער, האבען יענע מען א מעהרהייט די נאצים, וועלכע האבען ערקלערט, אז די קירכע מוז זיך אונטערווארפען דער מלוכה און האבען געשאפען די אזוי גערופענע „דייטשע קריסטען", די פעראייניגונג פון אלע דייטשע פראטעסטאנטען.

די נייע קירכע איז געווארען פונקט אזא פראפאגאנדע מיטעל פארן היטלעריזם ווי עס זענען אלע אנדערע מיטלען, ווי דער ראדיא, קינא, פרעסע א. א. וו. די פאסטארען האבען אין די קירכען געמוזט ענטוויקלען די אידעען פון ראסיזם; אלע נישט אריער האט מען געמוזט אויסשליסען פון דער קירכע, מען האט געמוזט אויסשליסען נישט בלויז די גע׳שמדטע פאסטארען, געוועזענע יודען, נאר אפילו די געוועהנליכע משומדים.

די פולע אונטערווארפונג פון דער קירכע לגבי דער מלוכה־מאכט, די פערוואנדלונג פון דער קירכען־טריבונע, אין א טריבונע וואס זייהט האס צו יעדן, אנדערן מענש, אפילו צו די, וועלכע זענען אריבער צו דער קירכע, נאר די געהערען צו אנאנדער ראסע, האט ארויסגערופען א רעאקציע צווישן די גלויביגע פראטעסטאנטען. אין פיל ערטער האבען זיך געבילדעט ארגאניזאציעס, וועלכע שטעלען ארויס דעם לאזונג „עוואנגעליע און קירכע", דאס הייסט, אז עס מוזען אפגעהיט ווערן די געבאטען פון דער קריסטליכער טראדיציע. קיין אפענע ארגאניזאציעס האבען די דערמאנטע גרופען נישט געהאט אויס מורא פאר דעם רעזשים. איניגע פאסטארען, וועלכע האבען געפרובט פון דער קאנצעל בעריהרען די קירכליכע ענינים און האבען פראטעסטירט געגען אריינציהען די קירכע אין דער ראסיסטישער פראפאגאנדע זענען באלד בעזייטיגט געווארען פון זייערע פאסטענס.

די לאגע איז געווארען גאר פערשארפט נאך דער גרויסער פערזאמלונג פון „דייטשע קריסטען" אין בערלינער ספארט־פאלאסט, מיט א קורצע צייט צוריק. אויף דער דאזיגער פערזאמלונג, וועלכע האט געטראגען אנ׳אפיציעלען כאראקטער, (זי איז פארגעקומען אונטער דער פארזיץ פון פיהרער פון דער דייטשער קירכע,) איז מיט א ווילדער רעדע ארויסגעטראטען דער פאסטאר קראוס. ער האט געפאדערט, מען זאל גיין נאך ווייטער, מען זאל רעפארמירען די שוין רעפארמירטע קירך. זיין פראגראם איז פאלגענדער: די דייטשע קריסטען מוזען זיך אפזאגען פון אלטען טעסטאמענט (די ביבעל), די עוואנגעליע מוז רעווידירט ווערען, עס מוזען פון איהר ארויסגעווארפען ווערען אלע שטעלען, וואס ענטהאלטען אין זיך יודישען מאטעריאליזם, דער קרייץ דארף פערביטען ווערען אויף א האקנקרייץ, אין קריסטענטום טארען נישט צוגעלאזט ווערען קיין שום נישט־ארי׳ער, די דאגמעס פון קריסטענטום מוזען געענדערט ווערען אין דעם זין פון דערנעהנטערונג צום גערמאנישען גייסט. פאסטאר קראוס האט אין זיין רעדע ערקלערט, אז אין קריסטוסן, אזוי ווי עס שטעלט איהם פאר די עוואנגעליע, איז פאראן צופיל יודישעס, אז דער אמת׳ער ערלעזער, דער זוהן פון גאט דארף האבען אין זיך מעהר גערמאנישע שטריכען, ער מוז גיכער זיין ענליך צום אידעאל פון גערמאנערטום, צו היטלערן, איידער צום „יודיש־מארקסיסטישען העלד", קריסטוס.

אין דייטשלאנד ווערט שוין פון לאנג געפיהרט א גרויסע נאצי־פראפאגאנדע צו פערבייטען קריסטוסן מיט דעם אלטען גערמאנישען אפגאט העלד וואטאן. איינער פון די אנהענגער פון דער דאזיגער רעפארם איז לודענדארף. די טעג האט זיך אין דעם אנטיקריסטליכען זין ארויסגעזאגט אויף א פערזאמלונג אין בערלין דער בעקאנטער טעאלאג, בערגמאן אויף א פערזאמלונג, וואס איז איינגעארדענט געווארען דורך די דייטשע קריסטען.

„צווישען היסטארישען קריסטענטום און היטלעריזם, האט בערגמאן געזאגט, איז פאראן א טיפער ווידערשפרוך. דער היטלעריזם מוז גובר זיין דאס קריסטענטום. נאך דער נאציאנאלער רעוואלוציע מוז אין דייטשלאנד פארקומען א קירכליכע רעוואלוציע. ס׳מוז צוריק אויפגעשטעלט ווערען דער אלטער גערמאנישער קולט פון וואטאנען".

אין פיל ערטער פון דייטשלאנד האבען זיך געבילדעט גרופען פון וואטאנס אנהענגער. די נייע געצענדינער זענען זיכער, אז זייער קולט וועט מיט דער צייט ווערען דער אפיציעלער קולט פון דריטען רייך. דערווייל האט מען אין דייטשלאנד אנגעהויבען אנ׳ענערגישע אגיטאציע פאר איינע פיהרען דעם אלט־גערמאנישען קאלענדאר און אין געוויסע ערטער ווערט דאס שוין איינגעפיהרט.

צווישען די נייע רעפארמאטארען פון גלויבען און די אנהענגער פון אלטען קריסטענטום האט זיך צופלאקערט א געוואלדיגער קאמף. דער קאמף געהמט אן וואס ווייטער אלץ שארפערע פארמען. דריי טויזענד בישאפען האבען איינגעשיקט א פראטעסט־רעזאלוציע געגען די רעפארמאטארען פון דער קירכע. עס הערשט אנ׳אומצופרידענהייט מיט דעם וועלען ענדערען אלע גע טויפטע פון דער פראטעסטאנטישער קירך. די גלויביגע אין די פאסטארען האלטען, אז אויפ׳ן באדען פון קריסטענטום קאנען זיין פעראייניגט אלע, וועלכע גלויבען און דא קאן נישט זיין קיין רייד וועגן ראסען־אונטערשיידען. אזא מיינונג האט שוין אויך ארויסגעזאגט דער מארבורגער טעאלאגישער פאקולטעט, וועלכער איז אין די פראגען פון דער פראטעסטאנטישער רעליגיע דער גרעסטער אויטאריטעט.

מיט איין ווארט, עס הערשט א גרויסער כאאס אויפ׳ן געביט פון רעליגיע אין דייטשלאנד. מען דארף אבער זיך נישט מאכען קיין אילוזיעס, אז די רעוואלטע פון די פאסטארען קאן ברענגען צו ווירקליכע ענדערונגען אין דעם דייטשען רעזשים. די פאסטארען, וועלכע האבען מיט זייער שווייגען טאלערירט אלע עקסצעסען פון היטלעריזם, וועלען מסתם איינאיינעם מיט געוויסען געפינען עפעס א פארמול, כדי דער וואלף זאל זיין זאט און דאס שעפסעל גאנץ.

א שמחה אויף די ענדעקעס

זיי מעגען פריי פערשפרייטען זייערע באיקאט־אויפרופען

די „גאז. ווארשאווסקא" ברענגט אויף דער ערשטער זייט א נאטיץ מיט פאלגענדיגע איבערשריפטען: „באיקאט־איבערשריפטען מעג מען פערשפרייטען". „וויכטיגע אורטיילען פון אלגעמיינע געריכטען", אין דער נאטיץ ווערט דערציילט:

„די לעצטע טעג זענען ארויסגעטראגען געווארען צוויי כאראקטעריסטישע געריכטס־אורטיילען וועגען פאלגענדערטיילען אויפרופען, וואס רופען נישט צו קויפען ביי קיין יודען. וועגען איינעם אזא אורטייל, לויט וועלכען עס איז בעפרייט געווארען פון יעדער שטראף באלעסלאוו קאמינסקי, האבען מיר שוין די טעג דערציילט. דאס געריכט האט מסכים געווען מיט דער מיינונג פון פארטיידיגער, אז אויב עס איז נישט פערהאן קיין געזעץ, וואס הייסט קויפען ביי יודען, קען דער רוף צו באיקאטירען יודישע קראמען נישט בעטראכט ווערען פאר קיין אומגעזעצליכער האנדלונג.

„אנ׳עהנליכען אויסלויף האט געהאט א צווייטער פראצעס פאר פאלגענדערטיילען אנטי־יודישע אויפרופען. דאס מאל איז דער פראצעס פארגעקומען אין ווארשאווער קרייז־געריכט, צו וועלכען ס׳האט אפעלירט סטודענט ליקאשעוויטש, וואס איז ארעסטירט געווארען בעת דער באיקאט־אקציע געגען די יודישע בוכהאנדלונגען. דער סטאראסטע האט געהאט פערמשפט ליקאשעוויטש׳ן אויף 14 טעג ארעסט פאר פאלגענדערטיילען באיקאט אויפרופען און פאר טראגען אומגעזעצליך א סטודענט־היטעל. אין געריכט איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז ליקאשעוויטש האט טאקי נישט געהאט קיין רעכט צו טראגען קיין סטודענטען־היטעל און ער איז דערפאר פארמשפט געווארען צו איין טאג ארעסט אדער צו בעצאהלען איין גילדן שטראף. דאגעגען האט דאס געריכט בעפרייט ליקאשעוויטשן פון דעם צווייטען פארוואורף — פאר פערשפרייטען אנטי־יודישע באיקאט־אויפרופען, נישט איינזעענדיג דערין קיין שום פערברעכען".

צו דער דאזיגער נאטיץ גיט צו די „גאז. ווארשאווסקא" אז די אורטיילען האבען א זעהר וויכטיגע בעדייטונג, ווייל אין דער אפעלאציע געפינען זיך איצט נאך א גאנצע רייהע פראצעסען פון סטודענטען, וועלכע זענען דורכן סטאראסטא בעשטראפט געווארען פאר פערשפרייטען אנטי־יודישע באיקאט־אויפרופען.

אמעריקע איז בערוישט פון פרייד

צוליב דער אפשאפונג פון טרוקענעם רעזשים

די בלעטער זענען נאך אלץ פול מיט בעשרייבונגען פון דער אומגעהויערער פרייד, וואס הערשט אין די פעראייניגטע שטאטען צוליב דער אפשאפונג פון „טרוקענעם רעזשים". די אנהענגער פון פראהיביציע האבען געהאלטען אין איין שטראשען, אז דאס ערלויבען טרינקען אומגעשטערט אלקאהאל־געטראנקען וועט ברענגען צו עקסצעסען. דערווייל איז צו אזעלכע עקסצעסען נישט געקומען, הגם גאנץ אמעריקע האט ארומגעכאפט ממש א וואהנזיניגע פרייד. עס איז אבער דאך פאראן א מורא, אז עס קאן קומען צו נישט געוואונשטע ערשיינונגען, בעזונדערס ווען עס וועלען אנקומען די ריזיגע טראנספארטען געטראנקען, וועלכע גייען פון אייראפע קיין אמעריקע. אין וועג געפינען זיך פיל גרויסע דאמפערס, וועלכע פיהרען מיט זיך מיליאנען גאלאנען שפירט, ווײן, ליקער, קאניאק א. א. וו.

רוזוועלט האט זיך געווענדעט צו צלע איינוואוינער פון לאנד מיט אנ׳אויפרוף נישט צו מאכען קיין מיסברויך מיט דער פרייהייט צו טרינקען ווען און וויפיל מען וויל, ער רעקאמענדירט די בירגער פון דער גרויסער רעפובליק אפצוהיטען די מעסיגקייט.

די פרעסע האט בעגעגנט די היסטארישע געשעהעניש מיט דעם גרעסטען ענטוזיאזם. אלע אנדערע טעמעס, וועלכע זענען נאך מיט עטליכע טאג צוריק געווען אקטועל, זענען איצט אינגאנצען אפגערוקט געווארען, די צייטונגען זענען פול מיט ארטיקלען, אינטערוויואען, אויפנאהמען, אנעקדאטען, סטאטיסטישע טאבעלען, וועלכע דארפען בעווייזען די גוטע זייטען און די טובות פאר׳ן לאנד און פאר יעדען בירגער בעזונדער פון אפשאפען דעם טרוקענעם רעזשים. „ניו־יארק־טריבון" האט דער גרויסער געשעהעניש געווידמעט עלף זייטען אין איין נומער, „ניו־יארק טיימס" אכט זייטען. די בלעטער זענען אנגעפילט מיט אנאנסען פון ווײן־פירמעס.

דער פאפולערסטער שטאט אין אמעריקע איז איצט דער שטאט אוטא. דאס האט דער שטאט אפגעשאפען די טרוקעניש, ווייל ער איז געווען דער נויטיגער 36־טער שטאט, וואס האט געשטימט פאר אומקעהרען זיך צום פרייען האנדעל מיט אלקאהאל־משקאות.

אזוי ווי די גרויסע רעסטאראנען און האטעלען האבען נישט בעוויזען באלד אין ערשטען טאג אויסצוקויפען די שאמפאניער־קאמטענס פון די צאלקאמערען, האט זיך דער עולם געמוזט אין אנהויב בעגנוגענען מיט וויסקי און מיט קאקטיילען. פאר א פלאש שאמפאניער האט מען געצאהלט א פופציג זלאט.

אין סאן פראנציסקא איז ארגאניזירט געווארען א ריזיגער צוג איבער דער שטאט. אין דעם צוג האבען אנטיילגענומען עטליכע הונדערט טויזענד מענשען. א דעלעגאציע פון דער בעפעלקערונג האט אונטערגעטראגען דעם פרעזידענט פון דער שטאט א עהרען־פעסעל ווײן. אזא פעסעל איז אין א ספעציעלען עראפלאן געשיקט געווארען קיין וואשינגטאן צום פרעזידענט רוזוועלט.

אין דערזעלבער צייט איז אויף בראדוועי אין ניו־יארק פארגעקומען די פייערליכע צערעמאניע פון לינטשען דעם צלמען „הער פראהיביישאן". זיין בילד אין דער פארם פון א דארען רזשענטעלמען איז ארויסגעהאנגען געווארען נאך פריהער אויף א הויכען דראנג. דער המון האט מיט פייפען און אויפגעשרייען אראפגענומען די פיגור און זי אנגעהויבען רייסען אויף שטיקער, דערנאך האט מען די רעשטלעך אריינגעלייגט אין א טרומנע און אויף קעמלען געפיהרט איבער גאנץ בראדוועי.

אנ׳עהנליכע צערעמאניע איז פארגעקומען אין די זאלען פון איינעם פון די גרעסטע ניו־יארקער האטעלען. די פיגור פון טרוקענעם רעזשים איז אריינגעלייגט געווארען אין א טרומנע, מען האט געהאלטען רעדעס און הספדים און דאן האט מען פון די העגדטלעך פון דער טרומנע גענומען צאפען ביר פאר אלע פערזאמעלטע געסט.

אין די האטעלען און רעסטאראנען ווערען צוגעגרייט נייע מעניוס, וואו עס וועט ביי יעדען עסען אנגעוויזען ווערען, וואס מען דארף דערצו צוטרינקען. אומעטום לערנט מען מיט די קעלנער, ווי זאלען וויסען וואסער געטראנק עס קומט צו דער אדער יענער שפייז. אין איניגע ערטער זענען אפילו געעפענט געווארען שולען פאר קעלנערס און פאר לייטער פון בארען.

—§§§|§§—

אויפגעלעזט די דייטשע נאציאנאל־סאציאליסטען אין רומעניען

בוקארעשט, (י.ט.א.) די רומענישע רעגירונג האט געשלאסען א וואהל־אבמאך מיטן „פערבאנד פון די דייטשען אין רומעניען". נאך לאנגע פערהאנדלונגען האבען די דייטשען אנגענומען די תנאים פון דער רעגירונג:

1. די דייטשע נאציאנאל־סאציאליסטישע ארגאניזאציעס ווערען אויפגעלעזט צוזאמען מיט די שטורם־אבטיילונגען.

2. אויף די וואהל־צעטלען פיגורירט נישט קיין איין קאנדידאט פון נאציאנאל־סאציאליסטען.

די גארו ניסטישע און קוזיסטישע פרעסע גרייפען שטארק אן די פיהרער פון די דייטשען אין רומעניען.

דימיסיע און שטראף

פאר נישט מודה זיין זיך אין יודישער אבשטאמונג

בערלין, (יט"א) אין הסכם מיט דער פעראָרדנונג פון דער דייטשער רעגירונג וועלען דיסציפלינאריש בעשטראפט ווערען און גלייך בעזייטיגט ווערען פון זייערע פאסטענס אלע מלוכה־בעאמטע, וועלכע האבען פאלש אנגעגעבען אין די ענטשפרעכענדע פארמולארען, אז זיי זענען פון ארישער אבשטאמונג.

די זעלבע שטראף דראהט אויך פאר פאלשע אינפארמאציעס וועגען דער פריהערדיגער פארטיי־אנגעהעריגקייט.

ווידער ביים אנהויב

א קאפיטעל פון ראמאן „אויף פעלדער פון יוד. קאלאניזאציע אין ראטנפערבאנד“*)

פון פרץ הירשביין

כאסיע האט חשק געהאט אנצוציהען דעם שמועס וועגען בערען, נאר זי האט בעמערקט, ווי לאנעס פנים ווערט מיט אמאל פערשאטענט — האט זי עס אפגעלאזען. בערע'ס פרויען זענען שטיל געווארען. בערע האבען געקוקט א ווייל צום טיש, האט שיטעלעך, ווייט איינס פון אנדערען, מיט פער מרה־שחורהדיגער יחידות האבען געצויגען גרויסע אקסען־פארען, הינטער זיי — טונקעלע געשטאלטען פון עלטערע יודען און יונגע פויערים, וואס זענען באכ'ן אקער נאכגעגאנגען און פון צייט צו צייט געפאסט מיט דער בייטש איבער די רוקענס פון די גרויסע אקסען.... סאי פריילעך און סאי טרויעריג האט עס געוועקט אין הארצען. ס'האט געהייסען — אנהויבען נאך אמאל פון סאמע אנהויב. נישט איעדער שפרייזט הינטער די אקסען מיט דער פולער מאס אמונה אין דעם וואס ער טוט. ס'פעהלט צוטרוי צו דער ערד; סע פעהלט צוטרוי צו דער בייער צייט און דער בייער מאכט, וואס פארערט מעהר וויפיל זי קען געבען צוריק...

— כ'טראכט — האט כאסיע געזאגט — צי פאר דעם אפגעראטעוועטען לעבען איז ווערט אזוי פיל זיך אנצופלאגען; צי איז נישט בעסער די וואס זענען אין דער צייט פון די פאגראמען אומגעקומען...

לאבען האט עס פערקלעמט ביים הארצען: לאנע איז נישט געוואוינט געווען צו הערען אזעלכע רייד פון כאסיען, זומערצייטס איז כאסיע געווען די אמת'ע, געטרייע מאמע פון די דערוואקסענע. פאר א לעמען האט זי געהאט א גוט ווארט, איצטער גאר, דווקא פאר איהר, פאר לאבען; דווקא ווען מיט א ווילע צוריק האט זי זיך געשפירט ווי א מיידעלע יונג, ווען די אקסען האבען אין אגלייכער שורה געצויגען דעם אקער און איבערגעקערט גליבעס ערד — — —

—נאר נישט געזאגט, חברטע כאסיע — האט לאנע די געמיינטערהייט —שולדיג זענען אייערע קינדער וואס ווילען אהער נישט קומען. איהר וואלט דאס נישט געזאגט, ווען אייערע קינדער זענען בע־פון אייך. דא־זומער דאגהט נישט; מע וועט ווידער פארזייען ווייץ; ביז דער שניי וועט ארויספאלען וועט לעבען די ווייצען אויפגעהען און די ערד וועט זיי אין ווינטער אויסזעהן, איר'ט זעהען, ווי גרין ס'וועט נאך דא ווערען ביז דער ווינטער וועט קומען... אט, קוקט, קוקט בעסער ווי יודען דארטען אקערען און בראנעווען — איהר'ט געגלויבט אז מיר וועלען עס קענען אליין טון?... געפעלט אייך בעסער, כאסיע, אז מע אקערט מיט אקסען, צי מען אקערט מיט פערד? אט א דארטען אקערט פיניע זייטשיק מיט פערד — זעהט, זעהט ווי ער שמייסט די פערד...

אין אוועגד איז זיך דער עולם צונויפגעקומען ביי די קאוואלסקיס געווען א סיבה: בערע קאוואלסקי האט ביינאכט אין פעלד זיך אנגעהויבען צו שפירען אפגעשוואכט און געקא"ט א שארפען קאפעוועהטאג. לייטער, זיין מאמע האט אים פערבינדען, און אליין איז בערע אוועק אהיים און זיך אוועקגעלייגט, ווען דער עולם איז זיך צונויפגעקומען אין אוועגד — האט זיך בערע שוין געשפירט א סך בעסער.

זלמן קאסאי האט זיך נישט געקענט איינהאלטען:

— זעהסט, בערע, כאטש דו ביסט בא־אונזער עלטסטער פון דאך זון א גאנצער שמעלקע ביי דער מאכט. פונדעסטוועגען איז נאך דער רבונו של עולם דערוויל אויך א שטיקעל יאטיבעראם... דאס האט ער דיר אנגעצאהלט פאר'ן צווייטען ראש־השנה, כא־כא כא...

דער עולם האט געמוטיג מיטגעלאכט, אבער נישט געפונען פאר נויטיג צו רעדען מעהר פון בערעס אקערען אום ראש־השנה; כאטש אזעלכע ער פון עלטערען דור האט אין הארצען איבערגעטראכט. אז באר טרוקען שניידט א יוד נישט אז פאר א־א חמא. מען האט ביי דער געלעגענהייט אנגעצויגן די שמועס פון דעם, „וואס ווייטער וועט זיין“; און ווי אזוי וועט מען דעם ווינטער בעטעטען. אין צערעס אביסעל אויסגעצויגענעם פנים האט א פרערער זיך אליין דערקענט.

ריזעל קאוואלסקי, בערע'ס מימע וואלט באמת איצטער געשעפט נחת. כטאש איהר זוהן פיהלט זיך נישט גוט — מע זעהט פארט מיט וואס פאר א דרך ארץ דער עולם איז איינגעקומען... ווי אויף אנ'עלטסטען קוקט מען צו'איהם; און איהר זוהן ווייסט וואס ער איז; ווייסט ווי אזוי צו האלטען דעם קאפ.... נאר קאסאי'ס בעמערקונג, וואס האט ביי אלעמען ארויסגערופען א גוטמוטיגען געלעכטער, האט בא'איהר, ביי דער מאמען בעשאפען א קלעמעניש. אפשר איז טאקע איהר זוהן געזעצט; אבער פארט געזאגט און אויסלא"ען זיך א גאנצער וועלט אין פנים אריין; —דאס קאן נאר דער יונגער דור, וואס האט א מאך געטון מיט דער האנט אויף טאטע־מאמע.

ריזעל האט אנגעשטעלט דעם סאמאוואר, די איינציגע שטוב וואו ווייכע קוילען איז געווען און הייסע קוילען פון דער קוזשניע איז כמעט שטענדיג געווען גרייט. די לעצטע צייט, נאך דעם ווי מען האט אביסעל תבואה פערקויפט — האט זיך אויך צוקער און טיי בעוויזען אין שטוב. ריזעל האט געמאכט טיי און לאבע איז פונקט אריינגעקומען; נישט־געבעטענערהייט, אהן קינדער און ווערטער, האט זי געהאלפען רייזלען די געסט צו בעדינען. אמת, רייזלען האט עס וועה געטון, וואס לאבע האט קיין ווארט נישט פערוואוואפען צו בערען; האט באר א שמייכעל געטון און מעהר גארנישט. אפשר האט לאנע פאר מענשען אין די אויגען נישט גע־

*) זעה „נייער פאלקסבלאט“ נומער 282

וואלט ארויסגערופען פריינדליכקייט צו בערען, אפשר...

— וואס זאגסטו, לאנע, וואסט געגלויבט אז בערע זאל זיך נעהמען און אזוי אבידעליגען, הא? א מענש איז אבנים נישט פון אייזען; האט זיך בעגין איבערגעהארעוועט.

לאבע האט געהערט ריזעלס רייד; די ווערטער נישט פערביגעגאנגען פארבי איהר אויער. איז אזוי. לאבע שפירט, אז נישט אזוי האט עס בעדארפט צו זיין. דער דאזיגער מענש, וואס ליגט איצטער אויף דער האלב־ווייכער פשוטער סאפקע, קוקט נישט אויף איהר ניט, טראכט אפשר מיט פאר'ביטערטקייט וועגען איהר, לאבען... פונקט ווי איהרע מחשבות זענען מיט איהם פערנומען. און בעת לאנע האט דעם עולם דערלאנגט טיי, האט ריזעל און איהר געוואלט דערקענען די צוקונפטיגע שנור — אבער איצטער, נאך מעהר ווי ווען עס איז, איז דאס רייזלען שווער געווען; דווקא איצטער איז דער שטח צווישען לאנען און איהר בערע'ן געווען א ווייטער, זי האט איהר זוהן נישט געפרעגט, זי האט לאבען אוודאי נישט געפרעגט — הלמאי?... אבער זי בעמערקט ווי פאר די לעצטע עטליכע וואך כמעט האבען זיך די קינדער דערווייטערט איינס פון אנדערען.

ווען נאטע קרעטשמער האט אנגעגאסען א שטיקעל צוקער און פון גלאז מיט א סווישטש א זופ געטון טיי, האט ער אויסגעהויבען די אויגען צו בערען און געזאגט, אלע זאלען עס הערען:

— נו, וואס חבר בערע, ווער האט זיך אפיטעל איינגעמישט, — בערע דער שמיד, צי בערע דער יודישער פויער? שווער אנצוהויבען נאך אמאל פון סאמע אנהויב...

בערע האט בעטראכט דעם עולם, וואס איז צוליב זיין בישטיגער קראנקהייט געקומען, און האט נישט געפונען ווערטער אויסצודריקען וואס איעדערער טראגט איצטער אויפ'ן הארצען.

— איך בין נישט מיד, חברים; כ'בין אויך נישט קראנק, נאר איך קען זיך אויסדרוקען... א מענש איז אמאל א מענש — ס'מאכט נישט אויס, מיר זענען איצטער ביים סאמע אנהויב — איז נישטא קיינער וואס מורא צו האבען...

ביי די ווערטער האט זיך בערע אויפגעהויבען און איז ארויס פון געלעגער.

— אט אזוי, — האט זייטשיק בערען געקלאפט אין פלייצע — ס'איז מיר אליין אויך קאלעמוטנע געווארען אויפ'ן הארצען; בעהמט אונזער עלטסטער און לייגט זיך נאך אוועק, כא־כא־כא... נאר אויב שוין אזוי. קען מען דאך א שמועס טון; אויב מען איז שוין אלע איבאייכעם, וויל איך פרעגען:

— זאגט מיר, ווען'ן טאקע דא ווינטערען?

— צוליב וואס דען אקערט מען, און צוליב גראס ווען'ן זייען? האט קאסאי זיך אריינגעמישט.

— צי איך ווייס צוליב וואס מע פארשקעט זיך מיט דער ערד ווידער... א תכלית א גרויסער — איצטער אקערען. בראנעווען און זייען... ווערט ווידער און איבעראיאהר סוף־זומער — ווידער, כא כא כא... מען וועט דאך קראנקירען דא! איהר מיינט, כ'דער קען נישט, אז אפילו בערע האט זיך שוין איינגעמאטערט? — קוקט איהם אן — האט שוין דא זיינע כוחות אוועקגעלייגט!

— האב נישט קיין מורא, חבר זייטשיק, די ערד וועט דיך לעבעדיגערהייט נישט צונעהמען — האט לייקער דער שמיד געקלאפט זייטשיקען אין פלייצע.

— מיין זוהן, — האט ריזעל גענומען בערען פאר'ן האנט — בעסער לעג דיך צו, האסט נעבעך קיין כוח נישט.

— ס'איז צו הייס אין שטוב; קומט חברים, ארויס דרויסען!

— אוודאי גוט אזוי; אנ'עלטסטער טאר נישט זיין קראנק, קומט חברים, דרויסען — האט נאטע קרעטשמער דעם עולם נאך זיך מיטגעצויגען.

אין שטוב זענען איבערגעבליבען ביילקע און לאנע, ריזעל איז צוגעגאנגען נעהענטער צו לאבען:

— כ'זאג דיר לאנע, ביילקע מעג עס הערען: נאר אימיצען אויף צו־להכעיס איז בערע ארויסגעגאנגען אום ראש־השנה צו אקערען און איצטער האט ער זיך גענומען צום הארצען.

— ווער'מען אויף צו־להכעיס? — האט לאבע נישט פערשטאנען.

— כ'ווייס נישט, כ'קען דיר נישט זאגען... אבער פאר וואס ביזטו אויף איהם ברוגז?

— ער, חברטע ריזעל — האט לאבע ארומגענומען ריזלען, — האט נישט קיין יסורים, כ'בין מיט אייער זוהן נישט ברוגז; און נישט מיר צואויף צו להכעיס איז ער א"ויס ראש־השנה אקערען. אויף צולהכעיס טאטע און מאמע האט ער עס געטון... מיר'ן נאך דא ווינטערען; מיר'ן נאך דערלעבען א נייע וועסנע...

ביילקע האט אנגעקוקט לאבען, זי האט אין לאנע'ס אויגען דערקענט דעם אייגענעם טרויער וואס אין בעריס; און זי, ווי בערע'ס מאמע, האט נישט געקענט בעגרייפען פארוואס לאבע און בערע האבען זיך איינס פון אנדערען דערווייטערט. אריינמישען זיך אין שמועס — האט ביילקע נישט געפונען די ווערטער.

— זיי זאגען, אז מיר זענען ווידער ביים סאמע אנהויב — ווי מיינסטו, לאנע, איז טאקע די הארעוואניע ביז איצטער ארויסגעווארפען?

— ניין, חברטע ריזעל, ס'איז גארנישט ארויסגעווארפען.. כאטש מיר זענען נאך ביים סאמע אנהויב.

לאנע האט געשמייכעלט און ריזעל האט עס אזוי צווייפלדיג פערשטאנען. זי איז צוגעגאנגען און לאנען א קוש געטון. און א רגע שפעטער האט זי זיך געכאפט אז ביילקע שטעהט דאבייא — האט זי ביילקען אויך א קוש געטון. און בשעת מעשה איבערגעטראכט...

— זאל עס חלילה בערע הערכע פענסטער נישט דערזעהן..

יודען שטעהען אויף א דאך אין בערלין און שרייען: „היטלער, קראפיר!“

הונדערט יודען מיט בערד און פיאות און ברייטע פליושענע גאליציאנער קאפעלושען האבען דא נישט לאנג צוריק געהאט אין בערלין אזא פערגעניגען. וואס מיליאנען דייטשען וואלטען זיך עס געוואונשען. זיי זענען געשטאנען אויף א דאך, יעדער יוד מיט א גרויסער קאמוניסטישער פאהן, און אלע יודען צוזאמען האבען געהאלטען אין איין שרייען הויך אויפ'ן קול:

— היטלער, קראפיר !!

— היטלער פגר !

— היטלער, נעהם איין א מיתה משונה !

ארום די דאזיגע יודען זענען געשטאנען א מחנה בעוואפענטע היטלעריסטען און זיי אפילו אז קיין האר זאל פון זיי, חס־ושלום נישט געמינערט ווערען.

און אז די יודען האבען פערענדיגט די דאזיגע דעמאנסטראציע איז א פערשטעהער פון דער היטלער־רעגירונג בעצאהלט צעהן מארק יעדען יודען פאר זיין טרחה.

דער לעזער וועט מיינען אז דאס איז עפעס אן אויסגעטראכטע מעשה פון די היטלער־פריינד, וואס ווילען בעווייזען ווי גוט און פריי יודען לעבען זיך ביי היטלער'ן, מאכט ער אבער א גרויסען טעות.

די מעשה איז טאקע אמת. און פארגעקומען איז עס אזוי:

ווי בעקאנט, האט מען נישט לאנג צוריק געמאכט א פילם פון א היטלעריסטישען „הייליגען מארטירער“ איינעם מיט'ן נאמען האנסט וועסעל, וועלכער האט פערפאסט דעם היטלעריסטישען הימן און איז באזונדערס ווי זיי זאגען, דערהרגעט געווארען פון קאמוניסטען.

אין דאזיגען פילם האבען די היטלעריסטען געוואלט ברענגען א סצענע וואס זאל בעווייזען וואס פאר א קאמוניסטען די יודען זענען.

איך וועל דא איבערגעבען ווי אזוי מען האט דאס דורכגעפיהרט.

אין א שעהנעם פריהמארגען האבען זיך אראפגעלאזען אויף דער יודישער גרענאדיר־שטראסע אין בערלין א מחנה היטלעריסטען, בעוואפענט ביז די ציינער, און האבען גענומען כאפען אויפ'ן אלע יודען וואס זענען גראד געגאנגען פון דאווענען וואו באר זיי האבען דערזעהען א גאליציאנער יודען מיט בארד און פיאות, האבען די איהם מיט'ן טלית און תפילין אריינגעפאקט אין א גרויסען לאסט־אויטאמאביל, אויף אזא ארט האבען זיי א געזאמעלט א"ום הונדערט יודען. ראזיגע יודען, קאו'ן געקליידעטע האבען זיי נישט אנגעטיהרט.

מען קען זיך פארשטעלען די מהומה, וואס האט אויסגעבראכען צווישען די יודען, אומזיסט האט מען געפרעגט, געבעטען זיך מען זאל זאגען פאר וואס מע כאפט סתם יודען, די היטלעריסטען האבען געשוויגען.

ענדליך האט מען די בכבוד גדול אפגעפיהרט ערגעץ צו א הויך הויז, ארויפגעפיהרט זיי אויף א דאך, און דארטען זיי געגעבען יעדען א גרויסע קאמוניסטישע פאהן און געהייסען שרייען:

„היטלער קראפיר!“

צווישען די יודען איז די מהומה נאך גרעסער געווארען.

פון דור איינהארן.

— יודען! — האט איינער געשריען, — האט רחמנות, טוט דאס נישט! דאס שמעקט מיט עלילת־דם מען וויל אויף אונז מאכען א בלבול!

און די יודען האבען זיך איינגעשפארט: ציק און ביין! מיר זענען חס־ושלום נישט קיין קאמוניסטען און מיר ווילען אזא זאך נישט טון.

דערזעהענדיג, אז דאס יודישע פאלק האט זיך פערעקשנט זענען די היטלעריסטען ווילדע געווארען, און זיי האבען אויסגעזאגט די יודען דעם אמת.

— מיר ווילען אייך, יודען, קיין שלעכטס נישט טון, דאס מאכט מען א פילם, און איהר זענט בלויז ארטיסטען. מיר פערזיכערען אייך אז עס וועט אייך גארנישט געשעהען.

דערהערענדיג אזא מעשה, האבען די יודען גענומען די רויטע פאהנען און האבען זיך צושאקעלט מיט זיי ווי מיט לולבים און גענומען מיט אנ'עכט יודישען קרעכץ און מיט א „אוי“ שרייען:

— אוי, היטלער, קראפיר!

— היטלער, פגר !

— היטלער, נעהם איין א מיתה משונה !

די יודען האבען עס, געזעהן, אויסגעשריען מיט אזוי פיל הארץ און התלהבות אז דער רעזשיסאר האט געזאגט אז אזעלכע גוטע ארטיסטען האט ער נאך אין זיין לעבען נישט געזעהן.

נאך דער סצענע האט מען די יודען ערליך אויסגעצאהלט צו צעהן מארק פאר זייער מיה, און די יודען זענען אוועק צוריק אהיים.

היטלער וויל דווקא א בייטש פון פעל פון א חיה אין עגיפטען

אין דער היטלעריסטישער רעגירונגס־צייטונג פון דער פראווינץ אבער־שלעזיען „אסט־פראבס“ ווערט דערצעהלט מיט גרויס בעגייסטערונג פאלגענדע געשיכטע:

מיט עטליכע יאהר צוריק האט דער דייטשער לופט־פליהער בריקנער געבראכט פון אפריקע פאר היטלער'ן א שעהנע מתנה — א בייטש וואס איז געמאכט געווארען פון דער פעל פון דער חיה בילגס פערד אדער היפאפאטאם.

די דאזיגע חיה האט בעמליך זעהר א גראבע הויט; און מען קאן זיך שוין פארשטעלען וואס פאר א באהייקע עס קאן ארויסקומען פון אזא לעדער, היטלער'ן איז אבער דער בייטש אזוי געפעלען געווארען, אז ער צושיידט זיך נישט מיט איהם; און וואו ער געהט און וואו ער שטעהט טראגט ער איהם מיט זיך.

דער טייר ביל געפינט זיך, ווי בעקאנט, אין עגיפטען (מצרים) מעגליך, אז די אמאליגע היטלעריסטען פון פרעה'ן האבען פונקט מיט אזעלכע בייטשען געטריבען די יודישע שקלאפען צו דער ארבייט.

דיזעלבע צייטונג גיט נאך צו, אז קוקענדיג אויף היטלער'ן האט עס זיך א סך נאצי־פיהרער פערוואלט האבען אזא באהייקע, און איצט איז פון אפריקע אויסגעשריבען געווארען א גאנצער יריד ספארט פון אזעלכע בייטשען.

אין דער שטאט נירענבערג, וואו עס איז דא נישט לאנג צוריק פארגעקומען א גרויסער פאראד פון די היטלעריסטען, און וואו היטלער האט געהאלטען בלוטדורשטיגע רעדעס געגען יודען, איז דא אנ'אלטער ברונים דער דאזיגער ברונים איז בעצירט מיט עטליכע גרויסע פיגורען פון שטיין, איבען אין דער הויך שטעהט א פיגור פון משה רבינו.

ביינאכט ווען דער גרויסער מארש פון די נאצי־דייטשען איז דורכגעגאנגען דעם מארק, איז דער ברוננעם לכבוד די געווען העל בעלויכטען, און פון דער הויך האט משה רבינו שטאלץ אראפגעקוקט אויף די דאזיגע פערד־בארדיסען מיט די בילגס־פערד בייטשען. ער האט אויך אראפגעקוקט אויף דעם פינסטערען שטורמישען ים פון טרעהרען, בלוט, נויט, הונגער, ארבייטסלאזיגקייט, און אנטוישונג, וואס האט זיך אויסגעשפרייט פאר זיי, איינצושליגען זיי אין דער באהעטסטער צוקונפט.

אפילו בלאנדע בהמות זענען אויך בעסער פון טונקעלע

מיט וואס איינגענטליך שטעהט העכער א בלאנדער דייטש פון א שווארצען—הארינגען יודען? און מיט וועלכע גוטע מעלות צייכענט זיך דער בלאנדער מענש אויס געגען א ברונעטען?

ביז איצט האבען עס די היטלעריסטען נישט געקאנט בעווייזען. ענדליך האט דאס א דאקטאר בעוויזען. אין דעם היטלעריסטישען מעדיצינישען זשורנאל „ערצטליכע קארעספאנדענץ“ העפט 15־16 פון דעם 25־טען אויגוסט פון היינטיגען יאהר.

ער ברענגט דערביי א בעווייז פון בהמות, אקסען, שעפסען און בעק, ער דערציילט אז די וויסענשאפט האט פעסטגעשטעלט, אז די בלאנדע פערד און אקסען זענען נישט אין פערגלייך געזינטער פאר מענשען, ווי די טונקעל־הארינגע אקסען. מען קאן מיט זיי לייכטער קוריערען, זיי זענען נאכגעביגער טעמפער, און האבען א סך שוואכערע זינען.

די בלאנדע בהמות זענען בכלל זעהר נוצליך צום בייזשפיל, די בלאנדע שעפסען זענען א סך היגער און שטילער און לאזען זיך א סך לייכטער שערען ווי די שווארצע שעפסען, וואס האבען א ווילדען כאראקטער, אויך ביי רינדער ווערען די בלאנדע בעסער געזונט פון די פויערים.

צום בייזשפיל, די שפאנישע אקסען, וועלכע זענען בעקאנט מיט זייער ווילדען כאראקטער, האבען א גאנץ טונקעלען וואליר.

איצט פערשטעהט מען שוין, פארוואס היטלער מיט זיינע אונטערפיהרער האלטען אזוי שטארק פון די בלאנדע, די זענען טעמפער, שוואכזיניגער, לאזען זיך קאמאנדעווען און טוען אלץ וואס מען בעפעהלט זיי. נישט אומזיסט לאזט מען נישט אריין אין די רייהען פון די היטלער־באנדעס קיין שווארצהאריגע מענשען.

רעכט און לעבן

יורידישע ביילאגע פון „נייעם פאָלקסבלאַט“

איינהייטליכער אויסטאָוו וועגען דער ארבייטס-צייט

אין לעצטען נומער דוש. אויסטאָוו איז פער-עפענטליכט אַן׳איינהייטליכער אויסטאָוו וועגען דער אַרבייטס-צייט אין אינדוסטריעלע און האַנדעלס-אונטערנעהמונגען.

לויט׳ן דערמאָהנטען אויסטאָוו טאָר אַן׳אונ-טערנעהמער נישט לענגער האַלטען צו זיין דיספאָ-זיציע אַן׳אַרבייטער ווי 48 שעה אין משך פון דער וואָך. אין די אונטערנעהמונגען, וואו מ׳האָט געאַר-בייט מעניגער, ווי 48 שעה אין דער וואָך, קאָן די רעשט צייט ווערען צוגעאַרבייט אין משך פון די איבעריגע 3 וואָכען פון זעלבען חודש. אין אַזאַ פאַל טאָר אָבער אין משך פון גאַנצען חודש נישט ווערען מעהר געאַרבייט, ווי 112 שעה און אין יעדען טאָג נישט מעהר ווי 9 שעה.

אַלעמאָל מוז וועגען אַזאַ צואַרבייט גע-מאָלדען ווערען דעם אַרבייטס-אינספעקטאָר, דעם אַרבייטס-אינספעקטאָר דאַרף דעסגלייכען אויך צוגעשטעלט ווערען אַ גענויע רשימה פון די נישט דעראַרבייטע שעה׳ן מיט אַ פּלאַן, ווי אַזוי די דאָזי-גע שעה׳ן צו צו אַרבייטען. די נישט דעראַרבייטע שעה׳ן אום זונטאָג און אין די אַנדערע געזעצליכע רוה-טעג טאָרען נישט אָפּגעאַרבייט ווערען.

פאַר יעדען אַרבייטער מוז געפיהרט ווערען אַ בעזונדערע רשימה פון אַרבייטס-שעה׳ן מיט אַ בעצייכנונג פון זיין שכירות.

אין זונטאָג און אין די געזעצליכע ימים-טובים מעג מען אַרבייטען אַ חוץ אין אַנשטאַלטען פון עפענטליכען געברויך אויך אין האָטעלען, אַכסניה׳ס, טעאַטערס און אין אַנדערע פערגניגונגס-אַנשטאַלטען. וואָס שייך פּלעטאַרבייטען און קוויטע-טשערייען מעג מען אַרבייטען ביז 10 אין דער פריה. וועגען דער אַרבייט אום זונטאָג דאַרף גע-מאָלדען ווערען דעם אַרבייטס-אינספעקטאָר.

אויב אין דער געגעבענער אונטערנעהמונג גייט פאַר די אַרבייט אויך אין זונטאָג, מוז די אַרבעטער געגעבען ווערען אַן׳אַנדערען רוה-טאָג.

נאַכט-אַרבייט הייסט אַרבייט אין דער צייט פון 9 אָוועגד ביז 5 פריה. אין די אונטערנעמונ-גען, וואו ס׳אַרבייטען צוויי זמיאַנעס, רעכענט זיך פאַר נאַכט-אַרבייט די צייט פון 10 אָוועגד ביז 4 פאַרטאָג.

פאַר די עקסטרע איבער-אַרבייטען מוז דעם אַרבעטער געצאָהלט ווערען אַ צושלאַג צום נאָר-מאַלען לוין אין דער הויך פון 25 פּראָצ. (פריהער 50 פּראָצענט), פאַר די ווייטערדיגע אַרבעטסשעה׳ן און די איבעריגען בייטאָג, און זונטאָג און אין ימים-טובים בעטראָגט דער צושלאַג 50 פּראָצענט (פריהער 100 פּראָצ.) ביי אַקאָרד-אַרבייט ווערט דער צושלאַג פאַר די איבעריגע בערעכענט לויט צייט.

נאָך 6 שעהדיקער אַרבייט מוז דעם אַרביי-טער געגעבען ווערען אַן׳הפסקה פון מינדעסטענס 1 שעה אין משך פון וועלכער די פאַבריק ווערט אָפּגעשטעלט און דער אַרבייטער קאָן פערלאָזען דאָס אַרבייטס-אָרט, אויב דאָס איז צוליב טעכנישע סע-מים נישט מעגליך, דאַרף איהם אַלעמאָל געגע-בען ווערען צייט עסען איבער׳ן ביישטן.

פאַר איבערטרעטען די אויסגערעכנטע בע-שטימונגען דראָהט אַ געלט-שטראָף פון 2 הונדערט ביז טויזענד זלאָטעס אָדער ביז 3 חדשים תפיסה. די שטראָף מעסט אויס דער אַרבייטס-אינספעקטאָר.

דער אויסטאָוו פערפליכטעט דעם 1 יאַנואַר 1934.

וויכטיגע ענטשיידונגען פון העכסטען געריכט

מאָנישט אין עקסמיסיע פּראָצעסען

אויב אַ תּאַזזוירט וויל בעקומען אויף אַ לאָ-קאַטאָר אַן׳עקסמיסיע צוליב צאָלונגס-אונטערשטע-ליגקייט, איז נישט גענוג, אַז ער בעווייזט, אַז דער איינגעקלאָגטער לאָקאַטאָר איז ווירקליך שולדיג די געפאָדערטע סומע דירה-געלד, נאָר דער תּאַזזוירט איז נאָך מחויב צו בעווייזען, אַז ער האָט דעמוֹל-בען לאָקאַטאָר פּריוואַט געמאָנט דירה-געלד און ערשט, ווען די מאָנונג האָט נישט געהאָלפען, האָט ער פערפיהרט דעם עקסמיסיע פּראָצעס. ווערבאַ׳ דאַרף מען אָבער געדענקען, אַז גילטאָ איז אַזאַ מיינונג נאָר דאַן ווען די איז געוואָרען געוואָרען דירעקט צום בעטרעפענדען לאָקאַטאָר און נישט דורך דער פערמיטלונג פון זיין בני-בית.

אורלויבען פאַר גייסטיגע אַרבייטער

בלויז לגבי פיזישע אַרבייטער איז דאָס רעכט אויף אורלויב אָפּהענגיג פון דער צאָל בע-שעפטיגטע אין דער זעלבער אונטערנעהמונג אַר-בייטער. וואָס שייך דאָגעגען גייסטיגע אַרבייטער, האָבען זיי רעכט אויף אורלויב, אומאָפּהענגיג פון דער צאָל אין דער זעלבער אונטערנעהמונג בע-שעפטיגטע אַרבייטער.

איבעריגענס איז אפילו אמאָל וואָס פון פי-זישע אַרבייטער אויף אורלויב דער דערמאָנטער פּאַל אויך נאָר חל אויף האַנדווערקער ווערקשטאַ-טען, וואָס אַמבעלאַנג אַנדערע אונטערנעהמונגען, האָבען אויך פיזישע אַרבייטער רעכט אויף אורלויב אַלס איינס, וויפיל אַרבייטער סאַזגען אין דער זעלבער אונטערנעהמונג בעשעפטיגט.

פערבאַנטוואָרטליכקייט פאַר פיקטיווע זאַיעגטשעס

פאַר מאַכען אַ זאַיעגטשע פאַר אַ פיקטיווען חוב בכדי אונמעגליך צו מאַכען די עקזעקוציע פאַר אַן׳אמת׳ן חוב דראָהט אַ שטראָף (ביז 2 יאָהר תפיסה) נישט בלויז דעם בעל-חוב, נאָר אויך דעם כלומרשטען קרעדיטאָר, וואָס האָט געלאָזט מאַכען די זאַיעגטשע פאַרן פיקטיווען חוב און אויב די אַלע פערזאָנען, וועלכע האָבען אויף אַזאַ אָדער אַנדערן אופן מיטגעהאָלפען בעוואוסטזיניג דורכ-פיהרען די קאָמבינאַציע דעם בעל חוב.

וואָס פאַר אַ קאַטאַגאָריע פּאַטענט

דאַרף יעדע אונטערנעמונג אויסקויפען?

אין „רעכט און לעבן“ פון פאַריגען זונטאָג האָבען מיר געבראַכט אַ רשימה פון אונטערנעמונ-גען, וועלכע מוזען אויסקויפען די אָדער אַנדער״ קאַטעגאָריע האַנדעלס-פּאַטענט. היינט ווילען מיר ברענגען די פּאַטענטען-קלאַסיפיקאַציע פון אינדוסט-ריעלע (האַנדווערקערישע, אַרבייטס) אונטערנע-מונגען.

די קאַטעגאָריע פון פּאַטענט, וועלכען אַן׳-אונטערנעהמונג דאַרף אויסקויפען, איז אָפּהענגיג פון דער צאָהל אַרבייטער, וואָס זי בעשעפטיגט.

אַלזאָ, אויב אַן׳אונטערנעהמונג בעשעפטיגט איבער טויזענד אַרבייטער, מוז זי אויסקויפען אַ פּאַטענט

I קאַטעגאָריע

וויפיעל זי בעשעפטיגט פון 5 הונדערט ביז טויזענד אַרבייטער איז זי מחויב אויסצוקויפען אַ פּאַטענט

II קאַטעגאָריע.

אונטערנעמונגען, וועלכע בעשעפטיגען פון 2 ביז 5 הונדערט אַרבייטער זענען פערפליכטעט אויסצוקויפען אַ פּאַטענט

III קאַטעגאָריע.

בעשעפטיגענדיג אַ צאָהל אַרבייטער פון 50 ביז 2 הונדערט ביי האַנד-פאַבריקאַציע אָדער פון 25 ביז 2 הונדערט ביי מעכאַנישע פּראָדוקציאָנס-אופנים (מאָטאָרען), מוז אַן׳אונטערנעמונג אויס-קויפען אַ פּאַטענט

IV קאַטעגאָריע.

ביי אַ האַנד-פאַבריקאַציע פון 15 ביז 50 אַרבייטער אָדער ביי מעכאַנישע אַרבייט פון 10 ביז 25 אַרבייטער, דאַרף אויסגעקויפט ווערען אַ פּאַטענט —

V קאַטעגאָריע.

אונטערנעהמונגען, וועלכע בעשעפטיגען פון 9 ביז 15 אַרבייטער ביי האַנט-אַרבייט אָדער פון 7 ביז 10 ביי מאָטאָרען — קויפען אויס אַ פּאַ-טענט —

VI קאַטעגאָריע.

אַן׳אונטערנעמונג, וואָס בעשעפטיגט פון 4 ביז 9 אַרבייטער ביי האַנט-אַרבייט אָדער פון 4 ביז 7 ביי מעכאַנישען בעטריב. דאַרף אויסקויפען אַ פּאַטענט —

VII קאַטעגאָריע.

אונטערנעמונגען (ווערקשטאַטען) וואו ס׳זע-נען בעשעפטיגט ביז 4 מענשען אַלץ איינס, צי ביי אַ האַנט אָדער מעכאַנישען בעטריב, דאַרף אויסגעקויפט ווערען אַ פּאַטענט —

VIII קאַטעגאָריע.

אין דער דערמאָנטער קלאַסיפיקאַציע האָבען מיר בעריקזיכטיגט אַלגעמיינע אינדוסטריעלע אונ-טערנעהמונגען.

אונטערנעהמונגען, וועלכע טראָגען אַ ספּע-ציפישען כאַראַקטער, וועלען מיר בעהאַנדלען אין דער קומענדיגער ביילאַגע.

Dr.
Wołkowyski
4 ציגעל-גאַס 4, טעל. 216-90
נעהמט אָן אין הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע
אויפנאַהמס-שעה׳ן פון 8-1 מיטאָג און 5-9 אָוונט

די לודמירער מויד

פון ר. בנימין.

— .5 —

באַר־גאַר שטאַרק האָבען געהוידעוועט אייניגע בריקים. אַ מסוכנע שרעק איז זיי בעפאַלען. אין קונהען חסיד, וואָס איז אַוועק קיין לודמיר, האָבען זיי געזעהען אַ קרבן אַ פערלוירענער: איינעם, וואָס האָט פערשפּילט ביידע עולמות און פאַר זיך אַליין אויסגעהייצט די קעסלען פון גיהנום...

ראשית: וואָס הייסט אַ יודישע טאָכטער שפּאַרט זיך אַליין און געהט נישט צו דער חופּה? וואָס הייסט, זי האָט נישט חתונה?

והשנית: וואָס הייסט, אַ מויד לייגט תפילין און טוט אָן אַ טלית? דאָס איז דאָך אַוודאי מעשה־שטן!

דאָס מען געטומעלט אַזוי לאַנג ביז חנה רחל האָט מסכים געווען צו בעהמען אַ מאַן. די האָט געהייסען אַרויסנעהמען חנה׳ן אין מאַרק און אויב ער וועט טרעפען דאָרט אַ בחור לויט געוויסע סמנים זאָל ער איהם צו איהר ברענגען און אויב יענער וועט וועלען ווערען איהר חתן, וועט זי איהם נעה־מען. האָט חנה׳ן אַזוי געטאָן און געבראַכט אַ בחור פיקע׳ן באָמען בת, איז אין אַ שטיקעל צייט אַרום געפּראַוועט געוואָרען אַ חתונה מיט גרויס פּאַראַד.

צווי גרויסע ליכט האָבען געברענט אויף אַ טישעל. און ביים שיין פון די ליכט האָבען זיך תּנה־כלה רעכט אָנגעקוקט צום ערשטען מאָל, ביז צו דער חופּה האָט חנה־רחל נישט געזעהען איהר באַשערטען, און נישט דער חתן האָט געזעהען זיין כלה, די „הייליגע מויד“...

אַ היפּשע ווייל האָט זי געקוקט אויף איהם. פון איהר ברוסט האָט זיך געריסען אַ שווערער אָ-טעם און דאָן די בעל־לאַבער האָבען זיך צעשפּאַרט ווי נוליק־בעלאָהנט־לעכה, ביז אַ גראַנע טרוקענע ליפּען האָט זי אַ זאָג געטאָן:

— דו ביזט מיין מאַן, בת...

צוויי גלאַנציגע טרערען האָבען אויפגעלויכ-טען אין איהרע אויגען, און ווען זי האָט דערפילט די טרערען איבער די ליפּען, האָט זי פּלוצלונג דערשפּירט אַ שמאַכקייט אין איהרע גלידער.

— דו ביזט מיין מאַן, — האָט זי שוואַך איבער געחזרט — ווייסטו, אַז דו קאָנסט מיך אָהער דער-הויבען, אָהער חס וחלילה, אַראָפּשלעפּען צו אַ ני-דעריגער מדרגה? ווייסטו?

— איך ווייס...

— און אַז דו ווייסט, — האָט זי געציטערט — ביסטו זיין גענוג צו ציהען אַרויף, און נישט אַראָפּ?

אַ ווייל האָט בת געשוויגען.

— וואָס שווייגסטו? — האָט חנה־רחל איבער געפרעגט, — וואָס ציטערסטו?

ווייטער די פענסטער האָבען קלעזמער גע-שפּילט, עולם האָט געטאַנצט און אויף דער אַנדערע זייט פון פערשפּאַרטען חדר האָבען זיך חבורה געפרעגט צו דער טיר...

— האָסטו מיט לויטערע געדאַנקען געריינגט דיין גוף? — האָט חנה רחל ווייטער געפרעגט — און ווייסטו אַז גוף שלעפּט צו דער ערד?

— כ׳ווייס...

— און האָסטו אויסגעבראָכען ווייבע גלאָסטע גען איך דיר, און...

זי האָט מעהר נישט געקאָנט שטיין און זיך אַראָפּגעזעצט אויפ׳ן בעט:

— טאַ... יאָ... געגנעהן צו מיר... מיין בעשע-רטער, מיין לויטערער מאַן — האָט זי מיטאַמאָל אַרויסגערעדט אויף אַ קול, האָט האָט זיך געבייגען, געטעהען צו מיר...

ווי אין אַ חלום האָט זיך בת געדוקט צום בעט. די ווייסקייט פון געלעגער און די בלייכקייט פון דער כלה האָט געבלענדט זיינע אויגען, און ער האָט זיי פערגלייזט.

— געגנעהן צו מיר, מיין מאַן, — האָט חנה־רחל אויסגעשטרעקט איהרע הענט — די הערסט? קלעזמער שפּילען... דאַרף דער האָן האָפּ־פּייען זיין כלה און דער חתונה־נאַכט...

די צוויי ליכט אין די לייכטער האָבען געצאַנקט און אַ טונקעלקייט האָט זיך אויסגעהאַנגען אין די ווינקלען. די לעצטע פלאַמען האָבען אַרויפגעזעצט צום באַלקען און גיך ווי פינסטער געוואָרען אין חדר....

אַ לאַנגע ווייל איז געווען אַזוי שטיל, אַז מ׳האָט געקאָנט הערען יעדען שאָרך פון זייד און קלייד, וואָס איז געפאַלען אויף אַ שטוהל...

אָבער מיטאַמאָל האָט זיך פון דער פינסטער דערהערט אַ יאָמערליך געשריי:

— אומרייניגער, באַ־איהר נישט מיין לייב! דו ביזט נישט דו...

דאָס געשריי האָט געציטערט איבער׳ן גאַנצען חדר, זיך געריסען צום באַלקען ווי איהם דורכצו-לעכערען...

— די ביזט נישט דו! באַ־איהר מיך נישט און שלעפּ מיך נישט צו דער ערד, — האָט זיך חנה רחל׳ס געשריי איבערגעחזרט אָבער איצט מיט ווייניגער שטאַרקייט, — איך בין ריין און... גוף איז טמא...

די שמחה אויף דער „גאַנדערע“ זייט טיר איז גע-ווען אַזוי גרויס, אַז קיינער האָט דעם געשריי נישט פערנומען, פּייקלערס האָבען געפּיקעלט טאַנצען האָ-בען געטאַנצט און מעשענע טרומייטער׳ס האָבען גע-שאַלט און אויפגעריסען די לופט...

— באַ־איהר מיך נישט! — האָט זיך געהערט דער געשריי צום דריטען מאָל, אָבער איצט שוין אַזוי שטיל, ווי ער וואָלט אין גאַנצען דערוואָרגען געוואָרען, אין איהר האַלז...

אָבער נאָכ׳ן לעצטען געשריי האָט זיך אַ הער-שערייי געלאָזט הערען, אַ געבליפּעריי פון פרייד און ווייטאָגליכען תענוג, ווי אַ גאַנץ האַרץ וואָלט זיך צעשמאָלצען און אויסגעגליהט!

— „קוש מיך, מיין געליבטער... דיינע קושען זענען בעסער פון וויין“...

— — — — — — — — —

אויף צומאָרגענס איז חנה־רחל אַרומגעגאַנגען ווי אויף פרעמדע פיס. דעם טאָג האָט זי קיין טלית און תפילין נישט געלייגט און אַפילו פערגעסען צו דאַוונען. דער צווייטער און דער דריטער טאָג איז אויך אַזוי געווען. אַן׳איבערבייטונג איז געקו-מען איבער איהר.

אַ ווילדע שרעק איז זי בעפאַלען.

— סטוסיע! — האָט זי זיך געוואָרפען אין דער גבאי׳טעס אָרעמס — איך האָב מורא...

— וואָס איז, הייליגע?..

— כ׳האָב מורא...

— פאַר וואָס?

— כ׳ווייס נישט... אָבער זאָג מיר: איז דאָ אַ עולם? איז מען זיך באַך נישט צופּאַהרען? כ׳האָב מורא, אַז איך האָב פערלוירען די מדרגה... כ׳האָב דערשפּירט דעם גוף און די נשמה איז געוואָרען גע-פעגטען...

— איך פערשטיי נישט, -- האָט די ביידיגע גבאיטע געפרייכט — אַסור... ס׳איז אַזוי פערשטעלט און הייליג, וואָס איהר זאָגט, אַז... אַסור...

די שרעק אַז זי האָט פערלוירען איהר כח, האָט שוין חנה־רחל׳ען נישט אָפּגעלאָזען. כאַטש זי האָט ווידער פּרובירט אָנטון די תפילין. איז שוין די קלאָרע מחשבה נישט געקומען...

ווידער איז זי געלאָפען אין די פּאַרטאַגען זיך טובלען, ווידער זיך געהילט אין טלית, געפאַסט, דורכגעוואַכט גאַנצע נעכט איבער ספרים, אין גע-וויין, אָפּגעד...

איבער דער אַנדערער זייט וואָנט האָט זיך אַ מאַנסבילישע קול געלאָזט הערען, און דאָס דאָזיגע קול איז געווען שטאַרקער פון איהרען...

— גאָט! גאָט!! — האָט חנה רחל אָנגעכאַפּט דאָס טירעל פון איהר קליינעם ארון קודש — האָסטו מיך טאַקע פערלאָזען, און מיין כח צוגענומען? ענטפער מיר! ענטפער מיר, גאָט!!

(סוף מאָרגען)

ײַער פאָלקסבלאַט

דאָס לאָדזשער לעבען

ײַער פאָלקסבלאַט

זונטאָג
10
כב
כסלו תרצ"ד

דעצעמבער
זון-אויפגאַנג 7.33
זון-אונטערגאַנג 3.24

דער רײַשער רב דעפ. לעוויז

איצטיגער קאַנדידאַט אויפן אמט פון לאָדזשער הויפט-רב

נעכטיגע זיצונג פון די „אגודה"-פרנסים

נעכטען איז אין לאָקאַל פון דער „אגודה" פאָרגעקומען אַ זיצונג פון די אגודה-פרנסים, אויף דער זיצונג איז בעטראַכט געוואָרען די פראַגע פון אַ הויפט-רב פאַר לאָדז.

נאָך דער פטירה פון לובלינער רב, איז די פראַגע, וועלכע איז געווען פאַר לאָדז דעצידירט, ווידער געוואָרען אַקטועל.

ס'זענען אַנגערופען געוואָרען עטליכע קאַנדידאַטען. אַ גרויסע אונטערשטיצונג צווישען די [illegible]זאַמעלטע פרנסים האָט געהאַט דער סלוצקער רב הרב סאָראָצקין. ס'זענען אויך אָנגערופען געוואָרען די נעמען פון אַנד. וועניגער וויכטיגע קאַנדידאַטען, [illegible]זוי האָט מען פאָרגעלעגט די קאַנדידאַטור פון [illegible]סקער רב, די קרייזען פון די אַלעקסאַנדרער ח[illegible]דים האָבען פאָרגעלעגט די קאַנדידאַטור פון פאַדוואָלאָטשיסקער רב, די מעהרהייט פון די פאַרזאַמעלטע האָט זיך אָבער אַרויסגעזאָגט פאַר דער קאַנדידאַטור פון רײַשער רב דעפ. לעווין. אַזוי ווי עטליכע פון די רעדנער האָבען זיך אַרויסגעזאָגט וועגען דעם, אַז דער רײַשער רב האָט געגנער אין גאַליציען-גובא, איז בעשלאָסען געוואָרען פאַרן אָננעהמען פון אַנ'ענדגילטיגער דעציזיע אָפּשיקען אַ דעלעגאַציע קיין זשעזשאָוו, כדי זיך צו אָריענטירען אויפן אָרט אין וואָס די געגנערשאַפט בעשטעהט. נאָכן צוריקקומען פון דער דעלעגאַציע וועט ערשט אָנגענומען ווערען אַנ'ענדגילטיגער בעשלוס.

ווער פון סוחרים און פאַבריקאַנטען

איז מחויב נאָך אין היינטיגען חודש אויסצוקויפען פּאַטענטען און רעגיסטראַציע - קאַרטען

אויפקלערונג פון דער לאָדזשער פינאַנץ-קאַמער

(2) לויט ווי מ'אינפאָרמירט אונז פון דער לאָדזשער פינאַנץ-קאַמער, מוזען די פּאַטענטען און רעגיסטראַציע-קאַרטען אויפן יאָהר 1934, אונבעדינגט אויסגעקויפט ווערען ביז סוף היינטיגען חודש.

פאַר דעם פּאַטענט, אָדער פאַר דער רעגיסטראַציע-קאַרטע דאַרף דער פאַראינטערעסירטער בעצאָהלען פון פריהער-אויס פאַרן גאַנצען שטייער יאָהר.

די פּאַטענטען מוזען אויסגעקויפט ווערען:

1) דורך האַנדעלס-אונטערנעהמונגען און אינדוסטריע-אונטערנעהמונגען, פאַר יעדען בעזונדערס געפיהרטען האַנדעלס אָדער אינדוסטריע-אַנשטאַלט.

2) דורך יעדער אונטערנעהמונג, וואָס איז אויסגערעכענט אויף [illegible]יות, און ווערט אויסגעפיהרט אָהן דעם אויפהאַלטען אַ בעזונדער אַנשטאַלט.

3) פאַר אינדוסטריע-בעשעפטיגונגען.

רעגיסטראַציע-קאַרטען בעדאַרף צו האָבען יעדער בעזונדער מאַגאַזין (סקלאַד).

עס ווערט בעמערקט, אַז אַנהויבענדיג פון 1932 איז מען, לויטן געזעץ מחויב צו אויסקויפען פּאַטענטען אויך פאַר פאָלגענדע אונטערנעהמונגען:

1) זעלבסטשטענדיגע אונטערנעהמונג פאַר אַרבייטען און צושטעלונגען דער יעהרליכער אומזאַץ, פון וועלכע עס דערגרייכט ביז 2000 זל.

2) האָטעלען און מעבלירטע צימערען, וואָס פערדינגען מעהר פון 2 צימערען.

3) אַלע האַנדווערקעריי-און האַנד-אַרבייט-אונטערנעהמונגען, דראָזשקעריי, פאָרמאַנסטווע, פיש פאַנגעריי, ווען זיי זאָלען אפילו געפיהרט ווערען בלויז דורך זייערע בעלעבאַטים אַליין.

גרויסע שרפה אין די לאַקאַמאָטיוו-וואַרשטאַטען

4 פייערלעשער-אָפּטיילונגען האָבען געפיהרט די רעטונגס-אַקציע

פרייטאָג-פאַרמיטאָג האָט אויסגעבראָכען אַ שרפה אין די לאָקאָמאָטיוו-וואַרשטאַטען אויף דער קאַלישער באַהן-סטאַציע. וועלכע געפינען זיך אויף דער 11-טער ליסטאָפּאַד-גאַס, אויף דער רעכטער זייט פון דער באַהן-בריק.

צו דער שרפה זענען אַרויסגערופען געוואָרען 4 פייערלעשער-אָפּטיילונגען אונטער דער אָנפיהרונג פון די קאָמענדאַנטען דר. גראָהמאַן און קאָנסול מאַקס קאָהן.

אַ דאַנק די ענערגישע רעטונגס-אַקציע, איז די שרפה אַרום 4 פאַרנאַכט איינגעלאָשען געוואָרען. בעת די רעטונגס-אַקציע איז די פייערלעשער געלונגען אַרויסצופיהרען 15 לאָקאָמאָטיוון. די סבה פון דער שרפה איז ביז איצט נישט פעסטגעשטעלט געוואָרען. דער היזק איז אַ בעדייטענדער.

וועלכע יוד. אימפּאָרטערן שטיצן אונטער

דאָס היטלעריסטישע דייטשלאַנד ?

קאָמוניקאַט פון אַנטי-היטלעריסטישען קאָמיטעט ביים אַפּפּאַל-הענדלער-פאַראיין

דער אַנטי-היטלעריסטישער ווירטשאַפטליכער קאָמיטעט ביים האַלבפאַבריקאַטען און אַפּפּאַל-הענדלער-פאַראיין (פּעטריק. 45) בעט אונז מיטצוטיילען, אַז נישט קוקענדיג אויף אַלע ביזאיצטיגע וואָרנונגען, אימפּאָרטירט די פירמע עפּשטיין און פּערלשטיין (זשעלאַזנא 64) ווייטער רויהשטאָפען פון היטלער-לאַנד. אויך אַ געוויסער ה' גאָלדבערג (לי פּאָווא 3) האָט ערשט די לעצטע טעג געבראַכט 2 וואַגאָנעס רויהשטאָפען פון דייטשלאַנד.

די פאַבריקאַנטען יאַקובאָוויטש (פירמע „בעכלער" — פּאָמאָרסקאַ 3) און דוד פישער (פּעטריק. 42) קויפען ווייטער רויהשטאָפען פון דייטשלאַנד.

דער קאָמיטעט מאַכט אויפמערקזאַם די לאָדזשער פאַבריקאַנטען אויף די דערמאָנטע אימפּאָרטערען, וואָס שטיצען אונטער דאָס היטלעריסטישע דייטשלאַנד.

די פירמע קנאָפּ (פּעטריק. 60) איז פון קאָמיטעט רעהאַביליטירט געוואָרען.

עקספּאָרט פון לאָדזשער הענטשקעס קיין רומעניען

(אג) די פּוילישע הענטשקעס האָבען אויף די אויסלענדישע מערק אַ זעהר גוטע מאַרקע. ווי בעוואוסט זענען, נאָך פאַר'ן פאַלען פון ענגלישען פונט, ווילנער לעדערנע הענטשקעס מאַסענווייז עקספּאָרטירט געוואָרען קיין ענגלאַנד, וואו זיי זיי זענען מצד דער דאָרטיגער קליענטעלע אויפגענומען געוואָרען זעהר גוט. נאָכ'ן פאַלען פון ענגלישען פונט זענען די עקספּאָרט-מעגליכקייטען פון הענטשקעס קיין ענגלאַנד בעדייטענד שוואַכער געוואָרען. איצט דערוויסען מיר זיך וועגען אַ נייעם פּרוב צו אָרגאַניזירען דעם עקספּאָרט, דאָסמאָל פון לאָדזשער הענטשקעס. פון די היגע וואָלענע און באַוואָלנע נרעסערע פאַבריקען האָט מען לעצטענס אַרויסגעשיקט מוסטערן קיין רומעניען. די מוסטערן זענען פון די דאָרטיגע אָפּנעהמער גוט אויפגענומען געוואָרען. עס זענען שוין אָנגעקומען די ערשטע בעשטעלונגען. עס איז זעהר מעגליך, אַז שוין אין דער נאָהענטסטער צוקונפט וועט דער עקספּאָרט פון באַוואָלנע און וואָלענע הענטשקעס קיין רומעניען בעדייטענד פערגרעסערט ווערען.

היינט און פאָלגענדע טעג !
דער פּרעכטיגער
פילם-עפּאָס
SABRA

אויסגעפיהרט אין דער
העברעאישער און
פּוילישער שפּראַך
וואָס אילוסטרירט דאָס לעבען און קאַמפען פון די
פּיאָנערען פון יודישען ישוב
אין פּאַלעסטינא
אין די הויפּט-ראָלען: די הויפּט-שוישפּילער
פון דעם בעריהמטען אויף דער גאַנצער וועלט
„הבימה"
חנה ראָווינא, ע. בערטאָנאָף,
א. מעסקין א. א.
ווערט דעמאָנסטרירט היינט און טעגליך אין 1-טען קלאַנג-קינאָ-טעאַטער
„ROXY"

צוגאָב-פּאָבאָר-קאָמיסיע

(א) פרייטאָג ד. 15 ד. ח. 8 אינדערפריה וועט אין לאָקאַל אויף פּיעטריקאָווער 165 אָנהויבען צו אַמטירען אַ צוגאָב פּאָבאָר-קאָמיסיע פאַר פ. ק. או. לאָדז-שטאָט 1.

עס דאַרפען זיך מעלדען די פּאָבאָראָוצעס פון 1912 און עלטערע, וועלכע האָבען זיך לעת עתה נישט צוגעשטעלט צו אַ מיליטער-איבערזיכט, האָבען נישט רעגולירט זייער מיליטער-דינסט, וואָהנען אויפ'ן שטח פון 2, 3, 5, 8, 9, און 11 קאָמיסאַריאַטען, און האָבען בעקומען נאָמענטליכע אויפפאָדערונגען פון דער לאָדזשער סטאַראָסטווע.

קויהלען-אַקציע פון דער קהלה

היינטיגען דינסטאָג קומט פאָר אַ זיצונג פון דער קאָמיסיע פאַר דרינגענדע הילף ביי דער קהלה. אויף דער דאָזיגער זיצונג וועט בעטראַכט ווערען די פראַגע וועגען אַדורכפיהרען די קויהלען-אַקציע פאַר דער אָרימער יידישער בעפעלקערונג.

שטיצט די ת"ת
בעטייליגט זיך אין דער
חינוך-פייערונג
וועלכע קומט פאָר היינט אין פילהאַרמאָניע.

לאָדזשער שוכוואַרג פאַר סאָוויעט-רוסלאַנד

(2) נעכטען זענען צוריקגעקומען פון מאָסקווע קיין לאָדז דער פּרעזעס פון לאָדזשער שוסטער-צעך אַנדזשיי לעוואַנדאָווסקי, און דער עלטסטער פון צעך. אַלפרעד היינע.

די דעלעגאַציע פון די לאָדזשער שוסטערס האָט דערווייל געבראַכט, אַלס אַ התחלה אַ בעשטעלונג אויף 5,000 דאָלאַר.

Na wyprzedaży w firmie A. G. B
naturalne jedwabie od zł. 2.90.

טראַטשינעס פאַר דער פּויזנער באַהן-דירעקציע

סוחרים קענען אָפּגעבען אָפערטען

די לאָדזשער האַנדעלס-קאַמער טיילט מיט, אַז די פּויזנער באַהן-דירעקציע האָט פערעפענטליכט אַ קאָנקורס אויף צושטעלען ווייכע און האַרטע טראַטשינעס און סאָסנאָווע לאַטעס מיט אַ צושטעלונגס-טערמין אין משך פון יאָהר 1934.

אָפערטען אין פערמאַכטע קאָנווערטען דאַרפען צוגעשיקט ווערען שפּעטסטענס ביז'ן 29-טען דעצעמבער 1933.

גענויע בעדינגונגען זענען פערעפענטליכט אין „מאָניטאָר פּאָלסקי" נומ. 276.

דאַנסינג-וואַריעטע
„TABARIN"
נאַרוטאָוויטשאַ 20 טעל. 150-66
די גרעסטע סענסאַציע !
סלענסטע אויסנאַבע !
היינט און טעגליך 9 אָוונד
גרויסער שלאַגער-פּראָגראַם!
4 Braun — 4 Fernando
3 Harris — Leo Spari
Five o'clock טעגליך פון 8-5
קאָנסומאַציע 80 גר.
צוזאַמען מיט בעדינונג.
2 פּאַרסעטן. גאַבינעטען. איינטריט פריי.
אויסערדעם:
גרויסער אינטערנאַציאָנאַלער
רינג-קאַמף-טורניר
מיט'ן אָנטייל פון בעקאַנטע אַטלעטען.

W dniu 9 grudnia 1933 roku rozstał się z tym światem

ś. p.

WIESŁAW GERLICZ

inżynier-technolog

Generalny Dyrektor i członek Zarządu Łódzkich Wąskotorowych Elektrycznych Kolei Dojazdowych.

W zmarłym tracimy jednego z twórców naszej Instytucji, który całe swe życie poświęcił dla jej dobra i rozwoju. Dzięki Jego niespożytej energji i pracy, Instytucja nasza osiągnęła swój obecny wysoki poziom.

Cześć Jego pamięci.

Rada Nadzorcza i Zarząd
Łódzkich Wąskotorowych Elektrycznych Kolei Dojazdowych.

גרויסע פארבערייטונגען צום קבלת פנים

פאר לײדי ערלי און לײב יפה אין לאדז

זײט 3 טעג ווײלען אין פוילען אלס געסט פון קרן היסוד דירעקטאָריום לײדי ערלי פון לאָנדאָן און דיכטער לײב יפה, וועלכער איז געקומען דירעקט פון ארץ-ישראל.

ווי מיר האָבן שוין מיטגעטײלט, קומען די חשובע געסט דינסטאָג קײן לאָדז. די הכנות צום קבלת פנים זענען אין פולען גאַנג. אין פּראָגראַם זענען פאָרגעזעהן: 1) א גרויסע ארץ-ישראל אַקאַדעמיע אין פילהארמאָניע-זאַל דינסטאָג, 8,30 אָוונט מיט דער בעטײליגונג פון לײדי ערלי און לײב יפה 2) פרעסע קאָנפערענץ 3) צוזאַמענקונפט מיט פאָרשטעהער פון די אינטעליגענטען קרײזן 4 אַבשידס-טעע א. א. וו.

דער בעזוך פון לײדי ערלי, די טאָכטער פון לאָרד מעלטשעט און דיכטער לײב יפה, דירעקטאָר פון קרן היסוד אין ירושלים האָט אין אונזער שטאָדט ארויסגערופען א לעבהאַפטען אינטערעס.

לאדזער פירמעס אויפ'ן יריד אין תל-אביב

קאָלעקציעס קײן ארץ-ישראל, עגיפטען, אַביסיניען, איראַק און סיריען

אויף דער איניציאַטיווע פון עקספּאָרט-אינס-טיטוט און פון די האַנדעלס-קאַמערן, ווערט אָרגאַ-ניזירט אַנ'אויסשטעלונג פון פוילישע סחורות, וואָס קענען געפינען אָפּזאַץ-מעגליכקײטען קײן ארץ-ישראל, עגיפּטען, אביסיניען, איראַק און סיריען.

אויף דער אויסשטעלונג וועלען אויסגע-שטעלט ווערען קאָלעקציעס פון די אָנגעזעהענסטע פירמעס אין פוילען. די קאָלעקציעס וועלען גע-פיהרט ווערען מיט דער פוילישער שיף „פּאָלאָניא" 10 טעג וועט זי בלײבען אין אַלעקסאַנדריע, א וואָך-צײט אין קאַירא, און צום סוף וועט זי פאָה-רען אויפן יריד אין תל-אביב.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, האָט די לאָדזער האַנדעלס-קאַמער אונטערגענומען שריט בײ די היגע פירמעס, זײ זאָלען זיך בעטײליגען אין דער דערמאָנטער אויסשטעלונג און צו גרײטען די סחורה-קאָלעקציעס, וועלכע וועלען ארויסגעשיקט ווערען אָנפאַנג קומענדיגען יאָהר 1934.

ס'איז צו האָפען, אז די לאָדזער טעקסטיל-אינדוסטריע וועט ווי געהעריג רעפּרעזענטירט זײן.

A. G. B. jedwabie, wełny
Piotrkowska 80. **WYPRZEDAŻ TRWA**

אויפרוף צו דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג!

אין די שווערע טעג פון קאַמף פאַר רעגולירען די פראַגע פון שחיטה און כשרות אין אונזער שטאָט האָט די גאַנצע יודישע בעפעלקערונג אַ רויסגעוויזען די גרעסטע פארשטענדניש פאַר די אַנשטרענגונגען פון לאָדזער ראַבינאַט און יודי-שער קהלה און דעם עקזאַמען אויסגעהאַלטען אויף דעם גלענצענדסטען אופן.

דער טייל יודישע בעפעלקערונג, וועלכע האָט געוואוסט וועגען האַרבען איסור פון בשר חוץ, האָט אין משך פון דער גאַנצער וואָך זיך אָפּגעהאַל-טען פון קויפען דאָס דאָזיגע הפקר-פלייש, וואָס איז אַנערקענט געוואָרען אַלס טריפה ממש; יענער טייל ווידער, וועלכער האָט וועגען איסור נאָך נישט געהאַט געוואוסט האָט נאָכ'ן קויפען דאָס דאָזיגע פלייש ממש בעלאַגערט די מורה-הוראות מיט שאלות.

די דאָזיגע לויבווערטיגע בעציהונג פון דער לאָד-זער יודישער בעפעלקערונג איז פון זײט דער בעסטער סימן פון איהר הויכער כשרות-בעוואוסטזײן און פון דער צווײטער זײט — די בעסטע ערבות, אַז דער ראַבינאַט און די יודישע קהלה וועלען אויך אויף להבא דיעזער ציל, פון הויבען דעם מצב פון כשרות דערגרייכען.

מאָנטאָג הויבט זיך אָן די ערשטע שחיטה אין די לאָדזער שעכט-הייזער אונטער דער אַדמי-ניסטראַטיווער און ווירטשאַפטליכער לײטונג פון דער יוד. קהלה.

דער ראַבינאַט און די יודישע קהלה ווענדען זיך דעריבער צו אַלע קצבים מיט דער בקשה, וואָס איז גלײכצײטיג אַ התראה, נישט צו האַלטען בשום אופן בײ זיך אין די יאַטקעס קײן פלײש פון דער פריעמד, דער ראַביבאַט און די קהלה-פער-וואַלטונג וואָרענען אויפ'ן שטרענגסטען אופן אַלע קצבים, וואָס וועלען וואַגען אַרײנצונעהמען אין זײערע יאַטקעס בשר חוץ, אַז נישט בלויז די יאַטקעס זײערע וועלען אויפן האַרב-סטען אופן געאסרט ווערען נאָר זײ אַלײן וועלען צװינגען צװאַנגען צו פאַרמאַכען זײערע בעפעלקערונג צוגעצויגען ווערען צו פאַרהאַלטען פאַרבאַטענע פלײשיקע קאָנטראָלירטע פאַראַנטוואָרטליכקײט פאַר אײנפיהרען די יודישע בעפעלקערונג אין אַ טעות.

פון די דאָזיגע יאַטקעס וועט צוריקגעצויגען ווערען יעדע השגחה ווי אויך דער ניקור און דאָס גאַנצע פלײש וואָס וועט זיך דאָרט געפינען, וועט אַנערקענט ווערען אַלס טריפה.

די קהלה-פערוואַלטונג גלויבט, אַז די יו-דישע בעפעלקערונג וועט זיך צופּאַסען צו אַלע אָנווײזונגען פונ'ם ראַבינאַט און פון דער יודישער קהלה בײם קויפען פלײש און דערמיט צוהעלפען צום אויפקשטעלען דאָס כשרות אויף דער געהע-ריגער הויך.

בײם קויפען פלײש מוז מען אונבעדינגט אַכ-טונג געבען אויפ'ן שטעמפעל „בהשגחה לאָד-זער ראַבינאַט".

לאָדזער ראַבינאַט
פערוואַלטונג פון דער יוד. קהלה

לאָדז, כ"ב כסלו תרצ"ד — 6706

אָרטאָפּעדישער אַנשטאַלט

פּראָטעזען, גאָרסעטען, אָר-טאָפּעדישע אַפּאַראַטען פאַר אַלער אָרט, לײכטע פלאַט-פוס-אײנלאַגען נאָכ'ן פוס-מעסט אָדער לויט גיפּס-אָבדרוק.

Dr. med. **Lubicz u. Villy Simonović**

פּיעטריקאָווער 119, טעל. 231-81

ד. אליזאַעל

דירעקטאָר אַדאָלף גאָלד

סענסאַציאָנעל-שפּאַנענדער ראָמאַן פון יודישען לעבען — 110

— גערטרוד, וואָס האָט איהר זיך אַזוי דער-שראָקען, האָט באַנעצקי אונרוהיג געזאָגט און באַלד צוגעמאַכט די טיר, כדי די אַלטע זאָל נישט זעהען די פרוי ראָזען פאַר וועלכער זי האָט זיך אַזוי שטאַרק דערשראָקען.

— ווער איז דאָרטען, האָט די אַלטע ווײטער געשריגען, רײסענדיג זיך פאַר די האָר.

— אָבער גערטרוד בערוהיגט זיך, אויב דאָ איז עפּיס אַ מיספאַרשטענדניש וועט עס זיך גלײך אויפקלערען.

— נײן, ס'איז קײן שום מיספאַרשטענדניש נישט, איך האָב די גלײך דערקענט, דאָרט זיצט די פרוי ראָזען אויס וואַרשאַ.

— און אַז יאָ, וואָס חידושט איהר זיך אַזוי, האָט באַנעצקי, וועלענדיג זיך דערוויסען פאַר וואָס די פרוי ראָזען האָט אַזוי שטאַרק געווירקט אויף איהר.

— ווייסט איהר דען ווער די פרוי ראָזען איז?

— נײן, איך ווייס נישט, אַז זי צײכענט זיך אויס מיט עפּיס אַ בעזונדערע זאַך, זי איז מײנס אַ בעקאַנטע און וואוינט דאָ מיט מיר.

— איך גלויב אײך גאָרנישט מעהר, האָט די אַלטע געזאָגט צו באַנעצקין, איהר נאַרט מיך, איך קען נישט פאַרשטעהען ווי אַזוי בעהמט זיך די פרוי ראָזען דאָ אַהער און צו אײך אין דער וואוינונג.

— גוט, גערטרוד, איהר האָט נישט קײן צוטרוי, איך קען פאַרשטעהן, אַז עפּיס האָט אויף אײך אַזוי שטאַרק געווירקט, אַז איהר שרעקט זיך אָבער וואָס מיר אויך עפּיס וועגען דעם, אפשר לעב איך אויך עפּיס אין אַ טעות, אָדער פאַרבלענדעניש. איך וואָלט אויך געוואָלט וועגען דעם עפּיס וויסען, די אַלטע האָט אָנגעקוקט באַ-נעצקין, אַזוי ווי ס'וואָלט זיך איהר געלעגט אויפ'ן שכל, אַז ס'איז מעגליך דאָס באַנעצקי ווייסט נישט ווער די פרוי ראָזען איז, זי האָט גענומען באַ-נעצקין אָן אַ דייט און אַזוי ווי געוואָלט אײנרוי-מען אַ סוד..

— די דאָזיגע פרוי, וועלכע געפינט זיך דאָרט בײ אײך אין צימער, איז די זעלבע, וועלכע האָט איך וואַרשאַ געוואָלט בײ מײן פריילין צוטרײבען איהר טײערע ציהרונג און ווען ווייס האָט זיך איהר אַקעגענגעשטעלט, האָט זי ווײטער ע-מאָ-דעט, איך האָב אַלײן געזעהען, ווי צומאָרגענס נאָכ'ן מאָרד, האָט זי זיך אַלײן צוגעשטעלט אין האָטעל און זיך איבערגעגעבען אין די הענט פון דער פּאָליציי. ווי אַזוי איז מעגליך, אַז נאָכן פערלויף פון אַזאַ קורצער צײט זאָל זי שוין האָבען בעפרײט געוואָרען, נײן, דאָס איז נישט מעגליך, עפּיס איז דאָ נישט אין אָרדנונג.

באַנעצקין איז געוועזען ענג די וועלט, ער האָט נישט געוואוסט ווי אַזוי ער זאָל זיך נוהג זײן, ווי ער זאָל בערוהיגען די אַלטע גערטרוד, באַנעצקי איז מיט דער אַלטער נאָך נישט געווען אַזוי זיכער און ס'איז געקענט מעגליך זײן, אַז זי זאָל דערצעהלען אַראַן וועגען דעם, אַז די פרוי ראָזען געפינט זיך דאָ אין בריסעל, הגם ער האָט דערפאַר נישט ספּעציעל מורא געהאַט האָט ער אָבער נישט געוואָלט, אַז דער ענין זאָל שוין ווערען אַזוי אָפען, ס'האָט אָפּער נישט גע-האַט קײן שום זין, אַז באַנעצקי זאָל ווערען פאַר דער אַלטער עפּיס בעהאַלטען אָ ער זי אָפּנאַרען, ס'איז געווען גלײכער, אַז ער זאָל איהר זאָגען דעם גאַנצען אמת.

— דאָס מײנט איהר? האָט באַנעצקי געזאָגט אַזוי ווי ער וואָלט גאָרנישט געווען איבערראַשט פון גערטרודס רײד, פאַרשטעהט זיך, אַז זי איז דיזעלבע, זי איז נאָך נישט פרײ, נאָר איך האָב זי אַהערגעבראַכט, כדי מיטאַמאָל צו מאַכען אַ סוף צו די אַלע פערברעכענס וואָס מעהרען זיך מיט יעדען טאָג.

— איך פאַרשטעה זיך נישט אין די דאָזיגע אַלע זאַכען, איך בין שוין צו אַלט, אַז איך זאָל קענען וויסען וועגען דעם, אָבער דער דער-מאָלסדיגער מאָרד אין אַ שכנות'דיגער שטוב האָט אויף מיר געמאַכט אַזאַ שטאַרקען אײנדרוק, אַז איך קען נאָך ביז הײנט נישט צו מיר קומען, איך פערלאָז זיך אויף אײך, טוט וואָס איהר ווילט, אָבער זעהט אַז מיר זאָל נישט געשעהען קײן שלעכטס אויף מײנע אַלטע יאָהרען.

— זײט רוהיג, גוטע גערטרוד, האָט באַנעצ-קי געזאָגט קלאַפּענדיג איהר אויף דער פּלײצע, אײך וועט גאָרנישט געשעהען, איהר טוט אַ טובה דער גערעכטיגקײט, איהר קויפט זיך אַ מצוה. אַזוי דאַרף טון יעדער מענש, וועלכער וויל קו-מען רײן אויף יענער וועלט, דערפאַר קען אײך קײן שום רעה נישט געשעהען.

די אַלטע האָט זיך אַפּיסעל בערוהיגט און האָט צוגעזאָגט באַנעצקין, אַז זי וועט איהם שרײבען יעדען טאָג וואָס זי געפינט זיך מיט איהר פריילין.

— איהר דאַרפט גאָרנישט שרײבען, נאָר אויפקלעבען אַ מאַרקע אויף אײנעם פון די קאַרט-לעך, וועלכע איך האָב אײך געגעבען. די אַדרעס איז שוין דאָרט אויפגעשריבען.

באַנעצקי האָט שוין געהאַט אויפגעשריבען זײן לאָדזער אַדרעס, ווײל ער האָט געהאַט בע-שלאָסען דאָ נישט מעהר צו פיהרען דעם ענין, נאָר מיט'ן גאַנצען געזאַמעלטען מאַטעריאַל, צו-זאַמען מיט דער פרוי ראָזען און גראַף ראַשעוויטש אַוועקצופאָהרען קײן לאָדז און דאָרט אויפקלעהרען דעם גאַנצען ענין, ס'האָט זיך איהם געדוכט, אַז ס'זענען נישט פערהאַן פאַר איהם קײן שום פער-בעהאַלטענע זאַכען, אַז ער ווייסט שוין אַלץ, אַז ער האָט שוין אַלע פעדים אין האַנד.

גערטרוד איז אַוועק צו זיך און געהאַט פעסט בעשלאָסען צו פאָלגען אין אַלץ וואָס באַנעצקי האָט איהר געזאָגט, זי האָט ווירקליך געוואָלט קומען אָהן זינד אויף דער אַנדערער וועלט און דעריבער האָט זי מעהר נישט געוואָלט בע-האַלטען קײן פערברעכענס, וועלכע זי האָט מיט גרויס האַרצוועהטאָג טאָלערירט אַזאַ לאַנגע צײט אין וואָס די פערברעכענס זענען בעגאַנגען, האָט זי אַלײן נישט געוואוסט, ס'איז איהר אָבער אויס-געקומען זעהר פערדעכטיג. ווען זי האָט מיט-געמאַכט אין יעדער שטאָט וואו זי איז נאָר געקו-מען מיט אַראַן עפּיס אַ גרעסערע אַוואַנטורע, אַ פערברעכען אָדער אַ מאָרד, וועלכער האָט גע-האַט עפּיס אַנ'אומדירעקטע שײכות מיט איהר פריי-לין, אמת, אַז אַראַן איז שטענדיג אַרויס רײן פון יעדער אַוואַנטורע און פערברעכען, אָבער דאָס האָט זי נישט איבערצײגט, אַז דאָס פריילין איז אין די אַלע זאַכען אַ מיטשולדיגע און האָט זי מעהר נישט געוואָלט לײדען.

דער גראַף ראַשעוויטש איז נאָך אַלץ גע-זעסען בײ אַראַן, הגם דער זייגער האָט שוין געשלאָגען פיר מאָל.

(פאָרטזעצונג קומט).

„קרן-היסוד“ לאדז.

א גרויסע אקאדעמיע

דינסטאג, דעם 12-טען ה. ח. 8.30 אָוענד קומט פאָר

אויף וועלכער עס וועלען ארויסטרעטען מיט רעדעס:

לאָרד ערליי

— פון — לאנדאן (טאכטער פון לאָרד מעלטשעט ז"ל און שנור פון לאָרד רידינג, ג. וויצע-קעניג פון אינדיען)

— און —

דיכטער לייב יפה

דירעקטאר פון „קרן-היסוד“ אין ירושלים.

פילהארמאניע-זאל

20 נארוטאוויטשא 20

בילעטען שוין צו בעקומען אין ציוניסטישען ביורא, שרודמיעסקא 29 און אין טאג פון דער אקאדעמיע ביי דער קאסע פון „פילהארמאניע“ :—: :—:

500 נומערן „ליטעראַרישע בלעטער“

מיר האָבען בעקומען אין רעדאַקציע דעם 500-טען נומער פון אונזער עלטסטען און סאַמ לידסטען וואָכען-זשורנאַל „ליטעראַרישע בלעטער“ — דעם דאָזיגען זשורנאַל, וואָס, אונטער דער רעדאַקציע פון נחמן מייזלען, שטייט ער שוין 10 יאָהר אויף דער וואַך פון דער יודישער ליטעראַטור און קולטור.

דער דאָזיגער נומער, דער פינפהונדערטסטער יובל-נומער האַלט 32 קאָמפּאַקטע זייטען, און אין איהם פּרעזענטירט נחמן מייזעל די עליטע פון אונזער יונגער דיכטונג און פּראָזע.

דער נומער איז מלא וגדוש מיט קלענערע און גרעסערע מוסטער-לידער און מוסטער-ערצעהלונגען פון אונזערע בעריהמטסטע שרייבער און קינסטלער ווי אברהם רייזין, אַפּאַטאָשו, לייוויק, מאַני לייב, פּראָפ. ראַבאַק, קאַדיע מאָלאָדאָווסקא, רחל קאָרן, ישראל שטערן, איציק מאַנגער, ד"ר שאַבאַד, מ. בראָדערזאָן, י. מ. ניימאַן, זלמן רייזין, י. ראַבּיק, מ. בורשטין, י. קירמאַן, דניאל טשאַרני, לעא פינקעלשטיין, יוסף רובינשטיין, זלמן זילבערצווייג, אלחנן צייטלין, דוד רויכעל, ש. דובנאָוו א. א.

דער נומער עפענט זיך מיט אַ לייט-אַרטיקעל פון דעם רעד. נחמן מייזעל גופא, וואָס איז געווידמעט דער פאַקטישער געשעהעניש אין אונזער קולטור-לעבען — די 500 נומערן „ליטעראַרישע בלעטער“.

עס איז איבעריג פאַר די בעוואוסטע און פּראָיעקטירטע אין דעם יודישען גייסטיגען שאַפען מסביר צו זיין, וואָס עס הייסט און וואָס עס בעדייט אַרויסצוגעבען אין משך פון 10 יאָהר אָהן איבעררייס אַזאַ העכסט-פיינע און עסטעטישע, אין פולען זין אייראָפּעאישע צייטשריפט, ווי עס זענען אונזערע „ליטעראַרישע בלעטער“.

אַ קלייניגקייט — 500 נומערן „ליטעראַרישע בלעטער“!

און דאָס — אָהן סובווענציע, אָהן פּושקעקלאַפּעריי, אָהן טראַדיציאָנעלער בעטלערישקייט, און מחמת דעם ממילא'דיגען אַראָפּגיידען אין די פייכטע קעלערן פון די נידריגע נידעריגע לעזער-אינסטינקטען...

נאָר אַ דאַנק דער עקשנות און דעם בפירושדיגען אידעאַליזם פון נחמן מייזלען איז געלונגען די „ליטעראַרישע בלעטער“ צו דערהאַלטען עד היום, און צו דערהאַלטען זיי טאַקי אויף אַזאַ ליכטיגע און ציכטיגע מדרגה!

אמת אַלע גאָהענטע מיטאַרבייטער, און טרייע לעזער זייערע קומט צו בעגריסען און צו צו־ווינשען זיי, אַז זיי זאָלען זיך נאָר מעהר קלאַמערן אין דעם דאָזיגען אויסגעצייכענטען זשורנאַל אונ־דערען, אָבער דעם הויפּט-מזל טוב קומט נחמן מייזלען אַליין, וועלכענס ענערגיע און אויסגעהאַלטענקייט איז נאָר צו בעוואונדערען!

אפטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירען: א. פּאַטאַש פּלאַץ קאָשטשעלני 10), א. באַרצמוס (פּאָמאָרסקא 12), ע. מילער (פּיעטרקאָווער 46). מ. עפּשטיין (פּיעטרקאָווער 225), ז. גאַרטשינסקי (פּשעיאַזד 54), אַנטאָניעוויטש (פּאַבי אַניצער 50).

א וויאדוקט אנשטאט דעם טונעל

די טראַמוואַיאַזשע מיט דער וויסאָקאַ ווערען פערבונדען

(2) לעצטענס איז דעצידירט געוואָרען די פראַגע פון אויסבויען אַ באַהן-וויאַדוקט צווישען דעם צפון-טייל און דרום-טייל פון לאָדז, וואָס זאָל פעראייניגען די דורכגעקרייצטע באַהן-ליניעס.

איצט איז צו דעם דאָזיגען צוועק אַריינגעשטעלט געוואָרען אין דעם נייעם שטאָט-בודזשעט אַ סומע פון 200 טויזענד זלאָטעס און דאָס באַהן-מיניסטעריום האָט בעשטימט 100 טויזענד זל.

די אַרבייטען וועלען זיך אָנהויבען אין מיטען אַפּריל קומענדיגען יאָהר.

שטיצט די ת"ת

בעטייליגט זיך אין דער

היכנוך-פייערונג

וועלכע קומט פאָר היינט אין פילהאַרמאָניע.

א טויט קערפערל פון אַ ניי-געבוירען קינד, איינגעוויקעלט אין צייטונגען

(2) נעכטען אינדערפריה האָבען די לאָקאַטאָרען פון שרודמיעסקא 100, געפונען לעם שמיעטניק אין הויף טויט אַ קינד, א יונגעלע איינגעוויקעלט אין צייטונגען.

פּאָליציי זוכט די פערברעכערישע מוטער.

ריזיגער ערפאלג פון „סאַבראַ“ אין „ראקסי“

נעכטען איז פאָרגעקומען אין קינאָ „ראָקסי“ די פייערליכע פּרעמיערע פון דעם פּרעכטיגען פּאַלעסטינער קלאַנג-פילם „סאַבראַ“.

דער קינאָ-טעאַטער איז אויף אַלע סעאַנסע געווען פול געפּאַקט. דער עולם איז געווען בעגייסטערט פון די הערליכע אויפנעהמען און אינהאַלט פון דעם בילד. דאָס דאָזיגע באמת פּאַלעסטינער בילד וועט זיכער גענוהען ווערען פון דער גאַנצער יודישער בעפעלקערונג.

פערזאַמלונג פון די שערער

די טעג איז אין אייגענעם לאָקאַל פאָרגעקומען א גרויסע פערזאַמלונג פון מיטגלידער.

די פערזאַמלונג עפענט דער פאָרזיצער, וועלכער גיט איבער די טאָג-אָרדנונג. דאָס ערשטע וואָרט בעקומט ח' וואַלדמאַן צו א רעפעראַט איבער די לאַגע אין פאַך. ער ווייזט אָן אויף די כסדר-דיגע פערערגערונג פון די אַרבעטס-און לוין בעדינגונגען ביי די שערער. ער ברענגט אייניגע פאַקטען פון פאַבריקען וואו מען בעהאַנדעלט דעם שערער ערגער ווי אַ שקלאַף

ער פערענדיגט מיט'ן רוף, דער שערער מוז פאַרשטיין, אַז נאָר אין אייניגקייט ליגט זיין מאַכט.

דער צווייטער רעדנער ה' באָרנשטיין גיט אָפּ אַ בעריכט פון דער אַרבייט פון דער שערער-סעקציע. ער ברענגט א רייהע ציפערען וועגען דער צאָהל מיטגלידער, איינגעשריבענע אויף די פאַבריקען, ערלעדיגטע סכסוכים צווישען די שערער, בעזאָרגטע אַרבעטסלאָזע מיט אַרבעט און נאָך פערשידענע אַרבעטען, וואָס די קאָמיסיע האָט געטוהן אין דער בער כטס-צייט.

ער ווייזט אָן דאָס די מיטגלידער דאַרפען זעהן איינהאַלטען דעם לאָקאַל אויך העלפען ווערבירען נייע מיטגלידער. כדי די פאַך-קאָמיטע, צוזאַמען מיט די מיטגלידער, זאָלען קענען פערבעסערען די שלעכטע לאַגע פון די שערער.

נאָך די צוויי רעפעראַטען אַנטוויקעלט זיך א דיסקוסיע. די רעדנער אין דער דיסקוסיע בעקלאָגען זיך, אַז די פאַך-קאָמיסיע האָט גאָרנישט געטוהן אין דער פראַגע פון אַבהיטען דעם 8-שטונדיגען אַרבייטס-טאָג. די דעבאַטע איז מאָמענטענווייז געווען זעהר א שטורמישע און איז צוליב דער שפּעטער צייט, נישט געענדיגט געוואָרען. דערפאַר האָבען די פערזאַמעלטע בעשלאָסען צו מאַכען א פאָרטזעצונג פון דער פערזאַמלונג היינט, זונטאָג, 5 נאָכמיטאָג.

Na wyprzedaży w A. G. B.
resztki jedw. i wełn. za BEZCEN.

א פאבריקס-שרפה

(2) נעכטען איז אויסגעבראָכען אַ שרפה אין דער גרעמפּלעריי פון דער פירמע „ראָמיש און ציגאַן“, וואו עס האָט זיך אָנגעצונדען דער שטויב. דאָס פייער איז איינגעלאָשען געוואָרען דורך די אַרביי טער גופא.

שבת, די ערעפנונג פון דער ארלאזאראוו-היים

ווי מ'טיילט אונז מיט, וועט דעם קומענדען שבת פאָרקומען די פייערליכע ערעפנונג פון דער אַרלאָזאָראָוו-היים אין אונזער שטאָט.

היינטיגער חינוך ספר-תורה אין „פילהאַרמאָניע“

דער חינוך ס"ת, וועלכע די 2 גרויסע ת"ת מחזיקי הדת און ת"ת דאַלטשטאַט אָרדנען איין אין פילהאַרמאָניע היינט, זונטאָג פ' מקץ האָט אַרויסגערופען גרויס אינטערעס ביי אַלע שיכטען פון די יודישע בעפעלקערונג פון אונזער שטאָט.

פרייטאָג איז אָנגעקומען א ידיעה פון ריישער רב, דעס. לעווין, אַז ער קומט זיכער צו דער פייערונג.

רעפעראַט פון פּראָפעסאָר א. לובאַשיצקי אין תרבות

היינט, זונטאָג קומט פאָר אין „תרבות“ דער ווייטערדיגער רעפעראַט פון פּראָפ. אהרן לובאַשיצקי א. ד. ט. „תקופת המלכים הראשונים“.

קאָלעקטיווער רעפעראַט אין „הנוער הציוני“

היינט, זונטאָג, אָווענד אָרדענט איין די ציוניסטישע יוגענד-אָרגאַניזאַציע „הנוער הציוני“ פּיעטרקאָווער 86 אַ קאָלעקטיווען רעפעראַט אויף ד. ט. „צו דער קאָנסאָלידאַציע אין יודענטום און ציוניזם“ מיט דער בעטייליגונג פון די ה"ה. מ. לימאַן, ד"ר קרויש, מגר. רוגאָזשינסקי, ש. קוואַרט א. א.

פאַר בלינדע קינדער

קאַרל ענדע'ס בילדער-אויסשטעלונג

אויף פּעטריק. 113 (1-טער שטאָק פראָנט) איז אָפען די יובליי-אויסשטעלונג פון בעקאַנטען מאָלער קאַראָל ענדע. פּרייז פון די בילעטען 50 גר. פאַר דערוואַקסענע און 25 גר. פאַר קינדער.

ס'איז כדאי צו בעמערקען, אַז די גאַנצע הכנסה פון דער אויסשטעלונג איז בעשטימט פאַר'ן אינטערנאַט פאַר בלינדע קינדער.

אָווענד פון וואָרט און שפּיל

אויסגעפיהרט פון די „אַרדט“-אַרטיסטען גאָלדשטיין און פּולאָווער

קומענדיגען דינסטאָג 9 אָוו. קומט פאָר אין לאָקאַל פון דער „געז. פאַר לאַנד-קענטשאַפט“ (וואָול טשאַנסקאַ 37) אַן אָוונד פון וואָרט און שפּיל, דעם פּראָגראַם פיהרען אויס די „אַרדט“-אַרטיסטען שמואל גאָלדשטיין און משה פּולאָווער.

דער אָווענד פערשפּרעכט צו זיין זעהר אינטערעסאַנט.

קאָנצערט פון עריקאַ מאַריני

די וועלט - בעריהמטע יונגע פענאָמענאַלע פידלערין עריקאַ מאַריני, וועלכע האָט שוין מיט איהרע אויפטריטען נאָך אין פאַריגען יאָהר איבעראַל געלאָזט אַ אויסערגעוועהנליכען איינדרוק אויף די צוהערער, קומט נאָך לאָדז און וועט געבען איין איינציגען קאָנצערט דאָנערשטאָג, דעם 14 דעצעמב. אין פילהאַרמאָניע זאַל.

„אויפ'ן לאָדזער האָריזאָנט“

רעפעראַט פון רעד. טשעסלאַוו גומקאָווסקי

היינט 2 נאָכמ. וועט רעד. טשעסלאַוו גומקאָווסקי איבערגעבען דורכ'ן ראַדיאָ אַ פעליעטאָן א. ט. „אויפ'ן לאָדזער האָריזאָנט“ רעד. גומקאָווסקי'ס פעליעטאָן צייכענט זיך אויס מיט זייער אַקטואַליטעט.

א „נאַכט פון ליידענשאַפט“

סילוועסטער-מאַסקענבאַל לטובת „אוזדראָוויסקאַ“

דער טראַדיציאָנעלער סילוועסטער-מאַסקענבאַל פון „אוזדראָוויסקאַ“ א. נ. „אַ נאַכט פון ליידענשאַפט“ פערשפּרעכט היי-יאָהר צו זיין זעהר אינטערעסאַנט, דער פערגעניגטער באַל-קאָמיטעט איז די בעסטע גאַראַנטיע, אַז די היי-יאָהריגע סילוועסטער-מאַסקאַראַדע וועט זיין אַ כּלל פרעהליכערע ווי אַלע יאָהר. ס'זענען פאָרגעזעהן געוואָרען אַ מאַסע אַטראַקציעס און איבעראַשונגען, געשמאַקער בופעט און גוטער אָרקעסטער.

ס'איז דערום קיין וואונדער נישט, וואָס די סילוועסטער-מאַסקאַראַדע פון „אוזדראָוויסקאַ“, האָט ביים לאָדזער עולם אַרויסגערופען אַ גרויסע פער־אינטערעסירונג.

פון פּוילישען טעאַטער

היינט ווערט אין פּוילישען טעאַטער געשפּילט 12 בייטאָג „מיקאָלאַיקי“ פאַר קינדער 4 בייטאָג — סטעפּעק און 8,30 אָווענד — „געלד איז נישט אַלץ“.

העלפט די לאָדזער פּרייוויליגע פייערלעשער!

שטיצט די זאַמעל-אַקציע ד. 17 ד. ח.

ווי די פערוואַלטונג און קאָמענדע פון די לאָדזער פרייוויליגע פייערלעשער טיילען מיט, געפונט זיך די דאָזיגע וויכטיגע אינסטיטוציע אין אַ זעהר שווערער פינאַנציעלער לאַגע.

כדי צו שטאַרקען די מיטלען, אָרדענט די פערוואַלטונג איין דעם 17-טען ד. ח. אַ זאַמעל-טאָג. די בעפעלקערונג וועט זיכער אונטערשטיצען די פייערלעשער, וועלכע זענען אַזוי נויטיג אונזער פאַבריק-שטאָט.

מעלדונגען

בעזעלשאַפט „קולטור-ליגע“ לאָדז

הנחה בילעטען אין טעאַטער און אויף אַלע קאָנצערטען אין פילהאַרמאָניע

די טעאַטראַל-אַרטיסטישע אָפּטיילונג גיט דויס הנחה בילעטען אויף אַלע טעג אין שטאָטישען טעאַטער (אויך אויף פרייטאָג, שבת און זונטאָג צו זעהר ביליגע פּרייזען.

די אָפּט. גיט אַרויס הנחה בילעטען אויפ'ן קאָנצערט פון דער בעריהמטער פידעל-קינסטלערין ע ר י ק אַ מ אַ ר י נ י, וואָס קומט פאָר דעם דאָנערשטאָג, דעם 14-טען ד. ח. אין פילהאַרמאָניע.

לעקציעס פון פאָלקס-אוניווערזיטעט

היינט זונטאָג, דעם 10 ד. ח., 8 אָווענד, 1 לעקציע פון רעד. מ. ווירזאָווסקי פון ציקל ליטעראַטור.

אויף די לעקציעס פון ד"ר גרינבלאַט דאַרף מען זיך פערשרייבען, ווייל נאָך דער 1-טער לעקציע. וואָס וועט נאָר זיין אַ אַריינפיהר וועט דער קורס זיין אַ געשלאָסענער נאָר פאַר פערשריבענע.

שפּראַך = קורסען

ס'ווערען שוין אָנגענומען איינשרייבונגען אויפ'ן קורס פון ענגליש, פראַנצויזיש, רוסיש און עספּעראַנטע. דער אָפּצאָל פאַר אַ גאַנצען קורס איז 10 זל. (עספּעראַנטע 7 זל.) איינשרייב געלד 1 זל.

זונטאָגדיגע אויספלוגען

היינט זונטאָג, דעם 10 ד. ח. — אין שטאָטישען מוזיי אין זאַל א. נ. פון בר. באַרטאָשעוויטש.

הנחה-בילעטען, איינשרייבונגען און אינפאָרמאַציעס אין סעקרעטאַריאַט פון קולטור-ליגע, זאַכאָדניאַ 68 (פראָנט, פּאַרטער) טעל. 191-15 פון 3-10 און פון 4,30-9 אָווענד.

גראָסער-ביבליאָטעק אין לאָדז, זאַכאָדניאַ 68

דער חודש דעצעמבער איז דערקלערט געוואָרען אלס ווערביר חודש פאַר נייע לעזער. אין דער ביבליאָטעק געפינען זיך די נייעסטע אויסגאַבען אין דער יודישער און פּוילישער שפּראַך, רייכע קינדער-אָפּטיילונג, חודש-אָפּצאָל פון 40 גר. אָן. ביים איינשרייבען זיך אין דעם חודש — גרויסע הנחות. די איינשרייבונגען קומען פאָר יעדען טאָג פון 1 ביז 3 נאָכמ. און 6 ביז 10 אָווענד, שבת פון 10 ביז 2. און פון 5 ביז 8 אָווענד.

אַכטונג שערער היינט זונטאָג ד. 10 דעצעמב. 5 נאָכמיטאָג קומט פאָר די פאָרטזעצונג פון דער פערזאַמלונג פון דער שערער - סעקציע ביי דער 7-טער אָפּטיילונג פון טעקסטיל - פערביין. די פערזאַמלונג קומט פאָר אין אייגענעם לאָקאַל, זאַוואַדזקאַ 4. די מיטגלידער ווערען געבעטען צו קומען פּינקטליך.

6335 די שערער-פאַך-קאָמיסיע.

ביבליאָטעק א. נ. ב. באָראָכאָוו אל, קאָשטשושקי 9 הנחה בילעטען אין קינאָס און אין פילהאַרמאָניע

די קולטור-קאָמיסיע ביי דער באָראָכאָוו ביבליאָטעק גיט אַרויס הנחה בילעטען אין די קינאָ-טעאַטערען און אויף קאָנצערטען אין פילהאַרמאָניע.

עס ווערען שוין פערקויפט בילעטען אויפ'ן קאָנצערט פון דער בעריהמטער פידלערין עריקאַ מאַריני וועלכער קומט פאָר דאָנערשטאָג ד. 14 דעצעמבער ה. י.

די ביבליאָטעק איז טעטיג טעגליך פון 10—2 פריה און פון 4 ביז 10 נ. מ.

6715

קלאנג־קינא
CAPITOL

היינט פ־עזענטירעז מיר דעם סופערפילם פונ'ם ציקל „מעגם אפיל און פערב"עכען," רעזשיסירט דורך דעם בערימטען מעריאן גערינג

„דער אפפאל פון דער גאס"

א ריהרענדע ערא־טישע זיטען־דראמע. — א מיטרייסענדע קרעאציע פון סילוויא סידני און דינאמיש־שפיל

פון דזשארדזש רעפט האבען דעם דאזיגען פילם ארויסגערוקט אינ'ם סאמע אויבען־אן פון די מייסטערווערק אין היינטיגען סעזאן.
דער אנהויב פון די סעאנסען אין די מיטענוואך־טעג 4.30 נאכמיטאג, שבת און זונטאג 12 30 בייטאג. רעד זאל איז גוט געהייצט.

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
אנאנס ביז 15 ווערטער

פרייע פאסטענס

א הענטשקע־מאכער ווערט געברויכט מיט אדער אהן מאשינדעל. צו ערפאהרען ביי ארנער, אלטשטאט 13. 6710

ראקאלען

זונינע צווי שטיבען און קיך, פריש רעמאנטירט מיט באלקאן און נאך נישט גענוצט מעבעל, ביליג דירה־געלד פון זאפארט איבערצוגעבען. צו ערפאהרען אין דער קונסט שטאפעריי ביי ארגאנעק, נאד־לודקא 12, ווי אויך א נייע לעדערי מארינארקע איז דארט דא צו פערקויפען.

א קליין מעבלירט צימערל פאר איין אדער צווי יונגעלייט צום שלאפען איז אפצוגעבען. צו ערפאהרען פיעטריקא־ווער 16, וו. 30.

אוועקצוגעבען א מעבלירט צימער מיט אלע בעקוועהמליכקייטען פאר איין אדער 2 יונגעלייט, ביליג דירה־געלד מאנאטליך. צו ערפאהרען פיעטריק. 26, וואוינונג 22. 6717

א בעזונדער צימער צו שלאפען פאר א יונגערמאן אדער פריילין. ושראם־סקיעגא 17, וו. 24. 6598

פערשידענעס

א קוואליפיצירטער בוכהאלטער־בילאנסיסט זוכט א פאסטען, עווענטועל אויף שעה'ן, גאראנטירט פאר אנערקענען די ביכער. לעאן לעווקאוויטש, לאדז, שרודמקא 78, וו. 15.

עלעקטרישע זשרובקעס פון פאב־ריק „Regon" צו 80 גראשען פאר א לעמפעל. פערקויפס־שטעלע וואסקאדניע 20, אין געוועלב. 6707

האלץ־קויהלען גראבאווע ערשטקלאסיגע קוואליטעט צו 2.30 א פוד. קוילען־סקלאד אנדזשעיא 22 טעלעפאן 151-35. 9699

אכטונג, מאלער און שלאסער! גע־זאוויניע־קאקס צו בעקומען זאכאדניא 32, אין קויהלען־סקלאד. 6795

בוכהאלטער און רוטינירטער בי־לאנסיסט מיט לאנגיעהריגער פראקטיק האט נאך איינגע פרייע שטונדען. פאר אנערקענען די ביכער גאראנטיר איך מיט קויליע. פרייזען מעסיגע. 6577
Leon Krell, Piotrkowska 86, m. 37

MEBLE sypialnie, stołowe gabinety-stylowe, kredensy, garderoby, stoły, łóżka, krzesła. — Brzoża, róża, orzech, dąb piramida Sprzedaje na raty za mienia Stolarnia K. Galara, Warszawska 16, tel. 231-80. 6303

פאר 10 זל. א חודש לערנען מיר אויס גרונדליך און שנעל בוכהאלטעריע (איינפאכע און דאפעלטע). סטענאגראפיע קארעספאנדענץ (פויליש, דייטש) און מא־שין־שרייבען. קילינסקיעגא 50 קווער־אפיצינע, 1 שטאק.

פאראפינער'ס
צו שפול־מאשינעז
בעקומט מען ביליג אין דער מעכא־נישע שלאסעריי
J. REDER
11. ליסטאפאד 11/13
(רוג זאכאדניא)

פאר
גאלד, בריזשוטעריע
און לאמבארד־קוויטעס
צאהלט די העכסטע פרייזען
איזידאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

גיזונט איז אן אוצר
Primeros
PREZERWATYWY
איז די גאראנטיע פארן געזונט

רוטינירטע
קראנקען־שוועסטער
נעמט אן:
דיזשורען, מאסאזשן
און איינשפריצונגען.
טעלעפאן 157-49

DR.
MANDELSOWA
przyjmuje obecnie
od 2—4 pp.
Tel. 122-02.

DR. MED.
FAMILIER
אינערליכע און קינדער־קראנקהייטען
פיעטריקאווער 62
נעהמט אן פון 12.30 ביז 1.30 נאכמ.
און פון 6.30 ביז 7.30 בייטאג

כעמיש־באקטעריאלאנישער לאבאראטאריום
מ. שאץ
לאדז, פעטריקאווער 37.
טעל. 230-85
פיהרט אדורך זעמטליכע ערצטליכע אנאליזען פון אורין, בלוט, פלעגמע, א.א.

Dr.
J. DOBROWOLSKI
choroby skórne i weneryczne
Nawrot 2, tel. 118-04.

Dr. med.
LEON FUCHS
אינערליכע קראנקהייטען
האט זיך איבערגעצויגען
אויף וואלטשאנסקא 65
(רוג אנדזשעיא) טעל. 172-44
נעמט אן פון 3–5 נאכמ.

קונסט־ארטיסטישע שטאפעריי
א"ע"א ם דעכער א ער בעהאלט־ריטען א ן גאר־דעריאבען ווערן גענעדליך פערשטאפט נישט צו דערקענען
צו זעהר ביליגע פרייזען
ח. ארגאנעק, לאדז
נאד לודקא 12
און וואלבארסקא 3
די ארבייט ווערט אויס־געפיהרט דורך בערלינער פאכמענער, אויסגעניטן פון היט"עך־ריטשלאנד

וויכטיג פאר דאמען
נאר 2 זל. ווערען איבערגען פאר מאכט די עלטעסטע
היטען
אויף גאנץ ניי און אויף נייע היטען צו גערעכנט די אדרעס
3.50
„TOLA"
23 Zawadzka 23

ווערקשטעל
שירמס
— פון —
און שפאציר־שטעקענס
ס. פייגענבוים
לאדז, נארוטאוויטשא 19

צוגעשטעלט אין א רייכען אויסוואהל פון קאלירטע דאמען־ און מענער־שירמס און שטעקענס צו קאנקורענץ־פרייזען.
נעהמט אן אלערליי רעפאראטורען פון שירמס און שטעקענס.
אויך צו פערקויפען פאלאשען און באטען.

שלאסעריי־ארבייטען.
ה: אויך אויטאגענישע "ווייסגנען, מעטאל־בעארבייטונגען, מא־שינען־טיילען פיהרט אויס ביי
J. REDER, Łódź
קאנסטאנטינער 11/13

שרייבען שעהן און שנעל
לערנט אויס דער בעוואוסטער
קאליגראף **ל. בערמאן**
אין 15 לעקציעס. די ערגסטע צובראכענע האנדשריפט ווערט אויסגעבעסערט אויף דער שענסטער ביזנעס שריפט. אויך ווערט אויסגעלערנט גוט שרייבען א יודישען בריף אין 20 טעג, אפילו דעם וואס קען גארנישט שרייבען.
זאוואדזקא 19, פראנט, 1־טער שט.

לעכער
צו וועש און הענט־שקעס ווערן געמאכט
שרודמיעסקא 8.

ביליגער ווי איבעראל
שענער און רעעלער
וואשט, פארבט און פוצט אהן שעדליכע מיטלען אלערליי אנצוגען, פאלטאס, קליידער, סוועטערס אויך וועש
די יודישע
כעמישע וועשעריי און פארבעריי
„עריקא"
2 מלינארסקא 2 (ביים ראג בזשעזשינער).
פון 4 זל. א ווינטער־פאלטא, פון 1.50 זל. א קלייד, פון 80 גר. ביז 1.20 א סוועטער, 15 גר. א קאלנער, פון 50 גר. אנ'אויבערהעמד. ס'ווערט געפארבט אלערליי דאמען־ און הערען־גארדעראבען.

כירורגישער קאבינעט
Dra med.
M. Kantor
איז געווארען איבערגעטראגען אויף זשעלאנא 5
טעל. 112-22
נעהמט אן פון 1–3 און פון 6–8 אוו.
לעטשניצע־פרייזען.

כירורגישער קאבינעט
Dr. med. M.
Eljasberg
80 פיעטריקאווער 80
טעל. 117-87.
נעהמט אן פון 3–5 נאכמיטאג.

Dr. med.
Z. Datyner
אוראלאג
ספעצ. פאר נירען, בלאז און אורין־קראנקה.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעהמט אן פון 2–3 און פון 6–8 אוו.

Dr. med. **Niewiażski**
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט־קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער־שוואכע
אנדזשעיא 5 טעל. 159-40
נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום־טוב פון 9 - 1 פארמיטאג.
בעזונדערער ווארטע־זאל פאר פרויען.

Dr. med.
ALBERT GOTLIEB
אקושער גינעקאלאג
פיעטריקאווער 26 טעל. 177-50.
נעהמט אן פון 9–11 און פון 4–7 אוו.

כירורגישער קאבינעט
Dr. med.
J. Szreiber
נעפינט זיך יעצט אויף
Narutowicza 9 tel. 122-95
אפעראציעס, אפעטרונקעם, היילם ושילאקעם א. א. וו
נעמט אן פון 2 ביז 3 און פון 7 ביז 8.30 אוו.
לעטשניצע־פרייזען.

מיר הויבען אן דעם
ווייהנאכטס־פערקויף
פרייזען זעהר נידריגע! פרייזען זעהר נידריגע!
KONSUM
PRZY „WIDZEWSKIEJ MANUFAKTURZE" S.A.
ROKICIŃSKA 54. Dojazd Tramwajami 10 i 16.
6704

וויכטיג פאר סוחרים און ווידער־פערקויפער פון טריקא־וועש!
מיר עמפפעהלען אין א גרויסען אויסוואהל אין די פארגעהמסטע קוואליטעטען קאמגארן, זיידענע און עלאסטישע MACO - אויסארבייטונגען און זעמטליכע דאמען און קינדער־וועש, ווי: רעפארמען, מאטילקי, פיגי, טאג־און נאכט־העמדער, קאמבינאציעס, האלקעס א. ז. וו.
Wytwórnia trykotaży **„Hencora"** — wł. — A.Herszkorn
ŁóDŹ, PIOTRKOWSKA 64.
בעמערקונג: אויסשליסליכער הורט־פערקויף.

שייטלען
מיט פאריזער שרינדעז
ווי אויך פערטיגע שייטלען ווערען ערשטקלאסיג און רעעל אויסגעארבייט
צו ביליגע פרייזען
ביי **קערש**, סטווארוזא 15

Dr.
S. Kantor
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט־קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער־שוואכע
וואוינט יעצט
Piotrkowska 90, tel. 129-45
נעמט אן פון 8–2 נאכמ. און פון 4–9 אוו., זונטאג און יום־טוב פון 8–2 נאכמ.

קלעפסידרעס
צו זעהר ביליגע פרייזען
נעהמט אן די דרוקעריי פון
„נייעם פאלקסבלאט"
די קלעפסידרעס ווערען אין משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט און פונאנדערגעקלעבט איבער שטאט.

אנאנסען־פרייז פאר א מילימעטער־שורה
פאר'ן טעקסט—8 גר. וואכענטאג אין ערב־יו"ט—24 גר. אין דער זייט שפאלטען
אין טעקסט—40 . . . . . —60 4
אונטער'ן טעקסט—12 . . . . . —18 . . . . .
גליסער דער שטארט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגען—20 גר. א מ/מ (אין דער זייט שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווער־טער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס־פרייז:
אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.

פאהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדריקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר'ן אינהאלט און טער מין פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנט־ווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

Za wydawnictwo „Naier Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. rotac. „Naier Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman